

Protokoll fra møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

26.04.2022 kl. 9.15-11.15

Møtet ble avholdt i møterom 546

Til stede:

Halvard Haukeland Fredriksen (leder) (a)

Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)

Erling Johannes Husabø (a)

Tarjei Ellingsen Røsvoll (b)

Maria Sandtorv Møller (c)

Inga Sofie Refsdal (d)

Fredrik Bøhn (d)

Forfall:

Amalie Jæger Bentzen (d)

Sekretær: Anne Grethe Nielsen

Kontakt: studieutvalget.jurfa@uib.no

ePhorte 2022/334

Neste møte: 01.06.2022, kl. 09:15 i 546.

Saksliste

Sak 19/22	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Ingen merknader Dagsorden: Sak 31/22 ble fremskyndet og behandlet som første sak på møtet.
Sak 20/22	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 24.02.2022. Godkjent på sirkulasjon den 28.02.2022.
2	Fullmaktsvedtak: a) Endring av undervisningssemester for JUS271-2-D b) Ordgrense på eksamen JUS134 c) Hjelpemidler på eksamen JUS214 d) Ordgrense på obligatorisk kursoppgave i JUS242 Rettergang e) Endring av litteraturliste i JUS296-2-A Law of Armed Conflicts Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget.jurfa@uib.no
3	Dekanvedtak: a) Dekanvedtak om undervisning på emner innen Etter- og videreutdanning
4	Egenvurdering 2021. Vedtatt på sirkulasjon den 28.03.2022.
Sak 21/22	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	Studiekvalitetsmeldingen 2021
SU uttaler	Studieutvalget tar studiekvalitetsmeldingen 2021 til orientering. SU bemerker til punktet om forskningsbasert utdanning (s. 8) at det finnes flere eksterntfinansierte forskningsprosjekter enn det som kommer fram i studiekvalitetsmeldingen, f.eks. forskningsprosjekter som har tilknyttet studenter som skriver JUS396 masteroppgave. Studieutvalget ber fakultetsstyret vedta studiekvalitetsmeldingen for 2021.
2	Kursrapport for JUR601 Innføring i jus for næringslivet

SU uttaler

Studieutvalget takker de emneansvarlige for en grundig evaluering. Tilbakemeldingene fra de emneansvarlige er viktige for studieutvalgets arbeids som programstyre, med overordnet ansvar for alle emner på fakultetet. Dette gjelder også etter- og videreutdanningsemner.

SU bemerker at emnet synes å fungere godt, og vil rose de emneansvarlige for å komme med konkrete forbedringsforslag, herunder økt fokus på skrivetrening fra høsten 2022.

Vedtaksaker**Sak 22/22**

Opprettelse av nytt emne: Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations

Vedtak

Studieutvalget tilrår ovenfor fakultetsstyret at etter- og videreutdanningsemnet «Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations» opprettes som beskrevet i vedlagte emnebeskrivelse, med virkning fra høstsemesteret 2022.

Saken er vedtatt på sirkulasjon den 25.03.2022.

Sak 23/22

Unntak for søknadsfristen for særskilt studierett til spesialemer

Vedtak

Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å gjøre følgende endringer i utfyllende regler ved Det juridiske fakultet § 2-7 «Særskilt opptak til spesialemer»:

1. Fakultetet tar opp studenter til spesialemer to ganger i året, gjennom lokalt opptak. *Fristen for slik søknad er 15. august for høstsemesteret og 15. januar for vårsemesteret.*
2. *For studenter som semesteret før har strøket på eksamen i et spesialemer, er søknadsfristene for særskilt opptak til samme emne det påfølgende semester 1. september for høstsemesteret og 1. februar for vårsemesteret. Særskilt søknadsfrist gjelder ikke ved frivillig gjentak.*
3. Cand.jur. og Master i rettsvitenskap samt studenter som har fullført minst tre års jusstudier får opptak.
4. For øvrige søkere foretas en konkret faglig vurdering av forkunnskaper.

Sak 24/22

Ordgrenser på obligatoriske kursoppgaver og eksamener på 1.-4. studieår

Vedtak

Studieutvalget har behandlet saken på nytt i lys av fakultetsstyresak 31/22 og den etterfølgende høringsrunden med de emneansvarlige på 1.-4. studieår.

Studieutvalget uttaler:

- Vedtaket i sak 17/22 var uklart og bør oppheves
- På obligatoriske kursoppgaver og hjemmeeksamener er behovet for ordgrenser allment anerkjent og vel innarbeidet. Det er imidlertid ønskelig at de ulike ordgrensene tas inn i emnebeskrivelsene, på lik linje med angivelsene av øvrige rammer som gjelder (tilgjengelig tid mv.).
- Hensynet til oppgaveretterne/sensorene tilsier at det må settes øvre ordgrenser for obligatoriske kursoppgaver og hjemmeeksamener, men de emneansvarlige kan sette lavere ordgrenser enn i vedtaket her, av faglige eller pedagogiske grunner (som ønsket om at oppgaverettere/sensorer skal ha god tid til å gi kommentarer/begrunnelser).
- Spørsmålet om øvre ordgrenser på skoleeksamen («saleksamen») er vanskeligere, men SU er av den oppfatning at det bør videreføres/innføres øvre ordgrenser også her. Fra JSU, og studentenes representanter i SU, er det fremholdt at det er ønskelig med øvre ordgrenser som hindrer at en saleksamen oppleves som en konkurranse i å kunne skrive mest mulig på den tilgjengelige tiden. Studentrepresentantene har nevnt flere tilfeller av svært lange eksempelbesvarelser som sirkulerer i ulike fora, og som bygger opp under en myte om at man må skrive langt for å få god karakter. Dette motvirker fakultetets ønske om en eksamenssituasjon hvor studentene har tid til å tenke og analysere de tilgjengelige rettskildene.

- For saleksamener med Lovdata-tilgang til rettspraksis eller andre rettskilder ut over lovteksten, mener SU at også hensynet til sensorene gjør det påkrevd med øvre ordgrenser. Mulighetene til å klippe og lime gjør det mulig å skrive svært lange besvarelser på kort tid. Dersom sensorenes tid først og fremst går med til å lese gjennom besvarelsen, er det mindre tid igjen til nærmere refleksjoner over besvarelsens styrker og svakheter.
- For saleksamener uten tilgang til andre kilder enn lovteksten er vurderingen noe vanskeligere, men SU er av den oppfatning at det også her bør innføres øvre ordgrenser av hensyn til studentene og sensorene.
- Å skrive poengtert og presist er en av ferdighetene jusstudiet skal gi, jf. læringsutbyttebeskrivelsen for masterstudiet i rettsvitenskap. og SU mener øvre ordgrenser på eksamen og obligatorisk kursoppgave kan bidra til at våre studenter tilegner seg denne ferdigheten.
- De konkrete ordgrensene bør reflektere godtgjøringen til sensorene, som varierer fra 1 time for obligatoriske kursoppgaver og skoleeksamener på 1.-3. studieår, til 1,2 timer for skoleeksamenene på 4. studieår og 1,5 timer for hjemmeeksamener.
- Ettersom det ikke er tid til å endre emnebeskrivelsene for emnene som skal ha eksamen vårsemesteret 2022, bør vedtaket om ordgrenser først få virkning fra studieåret 22/23.

Vedtak: SU treffer følgende nye vedtak i saken:

1. Vedtaket i sak 17/22 oppheves
2. Med virkning fra studieåret 2022/23 fastsettes ordgrenser for obligatorisk kursoppgave og eksamen i emnebeskrivelsen for hvert enkelt emne, innenfor følgende øvre grenser:
 - a) Obligatoriske kursoppgaver (1.-4. studieår): 4000 ord
 - b) Eksamensbesvarelser
 - Skoleeksamen på 1.-3. studieår, bestått/ikke bestått, A-F: 4000 ord
 - Skoleeksamen på 4. studieår, bestått/ikke bestått, A-F: 4500 ord
 - 2-5 dagers hjemmeeksamen, bestått/ikke bestått, A-F: 5000 ord
3. Ordgrensene for de enkelte emnene vedtas av SU etter forslag fra den emneansvarlige.

SU legger saken frem til orientering til fakultetsstyret.

<u>Sak 25/22</u> Vedtak	Emneansvarlig i JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law Førsteamanuensis Melanie Hack og førsteamanuensis Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund overtar emneansvaret i JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law fra høstsemesteret 2022.
<u>Sak 26/22</u> Vedtak	Nytt engelsk spesialeemne i «Law, Regulation, and Technology» SU oppfordrer fakultetsstyret til å opprette spesialeemnet JUS298-2-A Law, Regulation, and Technology, med virkning fra høstsemesteret 2022. I emnebeskrivelsen flyttes «Good level of English» fra «Krav til forkunnskaper» til «Anbefalte forkunnskaper».
<u>Sak 27/22</u> Vedtak	Nytt norsk spesialeemne i «Domsanalyse og domsskriving» SU oppfordrer fakultetsstyret til å opprette spesialeemnet JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving, for en prøveperiode på to år.
<u>Sak 28/22</u> Vedtak	Eksamens- og aktivitetsplan for studieåret 2022/23 Eksamens- og aktivitetsplanen for 2022/23 godkjennes i tråd med de endringer som kom frem i møtet: <ul style="list-style-type: none"> • I uke 11 leveres 1. utkast av semesteroppgaven i JUS215 juridisk metode • Den 10. mai er det innleveringsfrist for JUS399 masteroppgave. • Den 2. juni er det innleveringsfrist for JUS396 stor masteroppgave. • Den 22. juni er det innleveringsfrist for JUS397 forskerlinje

	Oppdatert eksamens- og aktivitetsplanen er vedlagt saksnotatet i protokollen.
Sak 29/22	Emneansvarlig i JUS397 Masteroppgave (forskerlinje)
Vedtak	Professor Anne Marie Frøseth fratrer som emneansvarlig for JUS397 Masteroppgave (forskerlinjen).
Sak 30/22	Endring av litteraturliste i JUS261-2-A Konfliktmegling
Vedtak	Litteraturlisten endres i overensstemmelse med forslaget fra emneansvarlig.
Sak 31/22	Ny strategi for Det juridiske fakultet 2023-2030
Vedtak	Studieutvalget slutter seg til forslaget, men ber om at det oppnevnes to studentrepresentanter i det rådgivende organet. Studentrepresentantene bør oppnevnes i samråd med JSU.
	Videre fremhever Studieutvalget at utdanningssiden må være like fremtredende som forskningssiden i det kommende strategiarbeidet.
Sak 32/22	Endring av litteraturliste i JUS397 Masteroppgave (forskerlinje)
Vedtak	Litteraturlisten endres i overensstemmelse med forslaget fra emneansvarlig.

Halvard Haukeland Fredriksen

Leder

Anne Grethe Nielsen

Sekretær

Opprettelse av nytt etter- og videreutdanningsemne: Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations

Som SU er orientert om i møte 24. februar 2022, sak 10/22-3, planlegges det oppstart av et nytt erfaringsbasert masterprogram i operativ ledelse og myndighetsutøvelse fra høsten 2022. Det første emnet som er tenkt å inngå i graden er en «etter- og videreutdanningstvilling» av det eksisterende spesialemnet *JUS296-2-A Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations*.

Emnebeskrivelsen er i stor grad sammenfallende med emnebeskrivelsen for JUS296-2-A, men fordi EVU-emnet inngår i et tverrvitenskapelig masterprogram er kravene, særlig knyttet til metode, nedjustert.

Undervisning i de to tvillingemnene vil i utgangspunktet være felles, og i hovedsak følge opplegget slik dette var lagt opp for JUS296-2-A ved gjennomføring høsten 2021. Tanken for høsten 2022 er å holde undervisning i det vesentlige i form av forelesninger. Dette er ikke ideelt, men tilgjengelige undervisningsressurser, sammen med at det høsten 2021 var i overkant av 71 studenter som avla eksamen, setter begrensninger.

For studenter som følger EVU-emnet er det grunn til å tro at de aller fleste av disse vil følge emnet som deltidsstudenter ved siden av arbeid. De vil derfor neppe ha anledning til å følge all undervisning fysisk. Planen er derfor å ta opp digitale versjoner av forelesningene som legges ut. Å ta opp egne forelesninger som legges ut er uansett et tiltak som bør gjennomføres med sikte på å øke studentaktivitet i de ordinære forelesningene. Temaene som tas opp oppleves av forståelige grunner som følsomme. Det viste seg derfor høsten 2021 at opptak var en del av grunnen til at studenter vegret seg for å være deltakende i diskusjoner.

Studenter fra de to emnene vil blandes for besvaring av den obligatoriske gruppeoppgaven som begge emner inneholder.

Som en ytterligere tilpassing til tvillingemnene er undervisningen for [JUS296-2-A for høsten 2022](#) utvidet ved at det er lagt inn en oppgavedag 24.10 kl 10 – 16. Her vil EVU-studentene sterkt oppfordres til å delta fysisk. Denne dagen vil studentene deles i grupper og arbeide med praktiske oppgaver. Tanken er dels at denne dagen imøtekommer undervisningssvakheter ved JUS296-2-A, og dels at den åpner for kompetanseoverføring mellom EVU-studentene og spesialemnestudentene. Opplegget for dagen svarer også direkte til eksamensform i begge emner (hjemmeeksamen for JUS296-2-A og muntlig eksamen for EVU-emnet).

Utover dette vil EVU-studentene måtte følges opp tett gjennom digital kontakt. Høsten 2022 vil langt på vei være en pilot for å finne ut hvordan tvillingemner kan drives. Tanken er ikke da å gjøre endringer i undervisningen og opplegget for JUS296-2-A, utover tiltak som er styrkende også der, men å klarlegge hvilket tilleggsbehov EVU-studentene måtte ha.

Ettersom det tar tid å opprette nye studieprogram ved UiB, er det hensiktsmessig å opprette dette tvillingemnet nå, før masterprogrammet er formelt på plass, for å kunne åpne for søking og promotering. Selve masterprogrammet er nå anbefalt opprettet av UiB sin sentrale studiekvalitetskomite, og skal etter planen behandles i UiB-styret sitt møte 5. mai 2022. Masterprogrammet vil bli lagt opp slik at emnene som inngås i graden kan tas som frittstående emner, og studentene må søke opptak til hvert enkelt emne. Det vurderes dermed ikke som noe særlig problematisk å opprette emnet nå, før den nye graden er godkjent av universitetsstyret.

Det er et eget opptak for EVU-emner og samarbeidet med Kystvakten vil sikre deltakere fra høstsemesteret 2022.

Forslag til vedtak:

Studieutvalget tilrår ovenfor fakultetsstyret at etter- og videreutdanningsemnet «Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations» opprettes som beskrevet i vedlagte emnebeskrivelse, med virkning fra høstsemesteret 2022.

Vedlegg:

Emnebeskrivelse for etter- og videreutdanningsemnet «Law of Armed Conflict, with emphasis on maritime operations»

[Tilbake til saklisten.](#)

Unntak for søknadsfristen for særskilt studierett til spesialemnner

Bakgrunn

Studenter med norsk fødsels- og personnummer/D-nummer kan søke om særskilt opptak til spesialemnner ved Det juridiske fakultet, UiB. I tillegg må personen oppfylle de aktuelle emnenes forkunnskapskrav (som framgår i emnebeskrivelsen), da de fleste spesialemnene krever enten tre års høyere utdanning eller tre års juridisk utdanning.¹

Opptak til spesialemnner er regulert i Utfyllende regler § 2-7 Særskilt opptak til spesialemnner

1. Fakultetet tar opp studenter til spesialemnner to ganger i året, gjennom lokalt opptak. **Fristen for slik søknad kunngjøres på nettsidene for opptak.** Fakultetet garanterer likevel ikke at det blir gitt undervisning og eksamen i alle spesialemnner hvert år.
2. Ferdige Cand.jur. og Master i rettsvitenskap samt jusstudenter fra andre fakulteter/institusjoner som har fullført minst tre års jusstudier får opptak.
3. For øvrige søkere foretas en konkret faglig vurdering av forkunnskaper.

På fakultets [nettside](#) er følgende søknadsperioder opplyst:

- Opptak til høstsemesteret: 1. juli - 15. august
- Opptak til vårsemesteret: 1. desember - 15. januar

Problemstilling

Hvert år mottar fakultetet søknader om opptak etter fristens utløp. Fristen for å levere søknad om særskilt studierett praktiseres strengt. De tidlige fristene kan være et problem for de som stryker i klagesensuren. I noen emner er klagesensuren ikke avviklet før søknadsfristen den 15. januar/15. august og de studenter som stryker i klagesensuren har derfor ikke en reel mulighet til å søke om nytt opptak det påfølgende semester før fristens utløp.

Studieadministrasjonen fremmer derfor **et forslag om å gjøre unntak for søknadsfristen for særskilt studierett til spesialemnner i særtilfeller hvor en student stryker på eksamen semesteret før.** I disse særtilfellene bør studenten få mulighet til å prøve på nytt påfølgende semester. Denne utvidet studieretten vil bare gjelde for studenter som stryker (ikke frivillig gjentak), og bare for det aktuelle emnet, ikke generelt.

Av hensyn til administrering av dette unntaket bør det gjelde frist også for disse studentene. Det foreslås at denne er sammenfallende med fristen for semesterregistrering (1. februar/1.september). Studenten har selv ansvaret for å ta kontakt med fakultetet på e-post dersom det søkes om unntak for søknadsfristen.

¹ <https://www.uib.no/jur/22948/spesialemnner-ved-det-juridiske-fakultet#opptak-til-spesialemnner->

Det er fakultetsstyret som har myndighet til å foreta vesentlige endringer av reglement for fakultetets studieprogram, jf. Reglement for Det juridiske fakultet § 1, hvorfor Studieutvalget i denne saken kommer med en oppfordring til styret.

Forslag til vedtak

Studieutvalget oppfordrer fakultetsstyret til å gjøre følgende endringer i utfyllende regler ved Det juridiske fakultet § 2-7 «Særskilt opptak til spesialeemner»:

1. Fakultetet tar opp studenter til spesialeemner to ganger i året, gjennom lokalt opptak. *Fristen for slik søknad er 15. august for høstsemesteret og 15. januar for vårsemesteret.*
2. *For studenter som semesteret før har strøket på eksamen i et spesialeemnet, er søknadsfristene for særskilt opptak til samme emne det påfølgende semester 1. september for høstsemesteret og 1. februar for vårsemesteret. Særskilt søknadsfrist gjelder ikke ved frivillig gjentak.*
3. Ferdige Cand.jur. og Master i rettsvitenskap samt jusstudenter fra andre fakulteter/institusjoner som har fullført minst tre års jusstudier får opptak.
4. For øvrige søkere foretas en konkret faglig vurdering av forkunnskaper.

[Tilbake til saklisten.](#)

Faste ordgrenser på obligatorisk kursoppgave og eksamen

Saken ble første gang behandlet i studieutvalgets møte den 24.02.2022 (sak 17/22). SU fattet følgende vedtak:

Sak 17/22 Vedtak

Faste ordgrenser på 1.-4. studieår

- 1) Det etableres faste ordgrenser for obligatoriske oppgaver og eksamensbesvarelser. Det vil i særskilte tilfeller, etter søknad til studieutvalget, være mulig å fastsette andre ordgrenser. Studieadministrasjonen utarbeider en standardtekst som brukes i emnebeskrivelsene.
- 2) Instruks om oppgåvegjeving og sensur revideres med særskilt fokus på utforming av
 1. eksamensoppgaver
 2. obligatoriske oppgaver
 3. arbeidsoppgaver

På fakultetsstyremøte den 15.03.2022 (sak 31/22) fremmet professor Ørnulf Øyen forslag om å oppheve SUs vedtak i sak 17/22. Fakultetsstyret besluttet å utsette behandlingen av dette forslaget til styremøtet den 10.05.2022, for å gi SU anledning til å se på saken på nytt:

31/22

Faste ordgrenser på 1.-4. studieår

Saken var meldt inn av Ørnulf Øyen. Saksforelegg fulgte vedlagt.

Det var fremlagt følgende forslag til vedtak fra Ørnulf Øyen:

1. Punkt 1 i vedtaket til Studieutvalget i sak 17/22 oppheves.
2. I den grad det er ønskelig med en felles ordgrense for obligatoriske oppgaver og/eller eksamensbesvarelser i fagene på 1. til 4. studieår, bør en sak om dette fremmes for styret.

I møte frafalt Øyen forslaget punkt 2.

Vedtak:

Behandlingen av punkt 1 i Øyens forslag til vedtak utsettes til fakultetsstyremøte 10.05.2022.

Saken ble den 22.03.2022 sendt på høring til alle emneansvarlige på 1.-4. studieår:

Til emneansvarlige på 1.-4. studieår,

Studieutvalget behandlet i sitt møte den 24.02.2022 en sak om ordgrenser på obligatorisk kursoppgaver og eksamensoppgaver på 1.-4. studieår (SU-sak 17/22).

Vedtaket i saken kan gi inntrykk av at SU mente å fastsette absolutte ordgrenser som bare ville kunne fravikes i helt særlige tilfeller. Intensjonen var imidlertid bare å fastsette øvre grenser og samtidig gjøre det klart at ordgrensene må inn i emnebeskrivelsene, slik at studentene (og administrasjonen) på forhånd vet hvilke rammer som gjelder for prøvingen på de ulike emnene. Diskusjonen i SU forutsatte klart at ønsker om kortere ordgrenser på kursoppgaver og/eller eksamensoppgave ville bli etterkommet, og det er også fulgt opp av studiedekanen i ettertid.

De øvre ordgrensene som ble fastsatt, var begrunnet dels ut fra hensynet til oppgaveretterne/sensorene og dels hensynet til studentene. For oppgaveretterne/sensorene reiser lange besvarelser spørsmål om hvor mye de får betalt for jobben, men det har også en side til hvor grundig de går til verks når de kommenterer/vurderer. Dersom mindre av den avsatte tiden går med til å lese besvarelsen, kan fakultetet stille høyere krav til kommentarer og begrunnelse. For studentene handler ordgrenser dels om motvirke myten om at man må skrive langt for å oppnå en

god karakter (som bl.a. underbygges av svært lange «mønsterbesvarelser» som dessverre stresser studentene). Det handler imidlertid også om at evnen til å skrive kort og konsist er en stadig viktigere ferdighet for fremtidens jurister.

På kursoppgaver og hjemmeeksamener er behovet for ordgrenser allment anerkjent og vel innarbeidet.

Også for skoleeksamener med kildetilgang er det vanskelig å unngå ordgrenser – dels fordi muligheten til å klippe og lime gjør det mulig å skrive svært lange besvarelser på kort tid, og dels fordi en ordgrense legger til rette for at studentene får tid til å jobbe med kildene de har tilgang til, uten å la seg stresse av medstudenter som skriver mer enn de tenker. Dette er også grunnen til at det i 2020 ble innført ordgrenser for «skoleeksamen hjemme» under pandemien.

På skoleeksamener hvor tilgangen til rettskildene er begrenset til lovverket er situasjonen en annen. I SU var det enighet om at det er ønskelig med ordgrenser også her, men det var uheldig at dette spørsmålet ikke ble lagt frem for de berørte emneansvarlige i forkant.

Den manglende høringen av de emneansvarlige ledet til at styremedlem Ørnulf Øyen fremmet en egen sak for fakultetsstyret med forslag om at styret skulle oppheve SUs vedtak.

Fakultetsstyret besluttet å utsette behandlingen av dette forslaget til styremøtet i mai, for å gi SU anledning til å se på saken på nytt.

Saken sendes med dette på høring til alle emneansvarlige på obligatoriske emner på 1.-4. studieår.

Frist for å komme med skriftlig innspill til saken er den 4. april 2022. Innspill sendes til Anne.Nielsen@uib.no

Beste hilsen

Halvard Haukeland Fredriksen

Visedekan for utdanning

Vedlegg:

Protokoll m/saksnotat fra møte i studieutvalget den 24. februar.

Saksnotat sak 31/22 fra fakultetsstyrets møte den 15. mars.

Det er mottatt følgende høringsvar i saken:

- Høringsvar av 30.03.2022 fra de emneansvarlige i JUS242 Rettergang: Professor Ørnulf Øyen og professor Magne Strandberg (vedlegg 1)
- Høringsvar fra de emneansvarlige i JUS213 Erstatningsrett: Professor Anne Marie Frøseth og professor Knut Martin Tande (vedlegg 2). *Ettersendes.*
- Høringsvar av 05.04.2022 fra emneansvarlig for JUS123 Forvaltningsrett II: Professor Bjørn Henning Østenstad (vedlegg 3)

Vedlegg 4: Fakultetsstyresak 31/22

Saken legges frem til fornyet drøftelse uten et konkret vedtakforslag fra SUs leder. Det synes imidlertid klart at det bør treffes et nytt realitetsvedtak i saken, som deretter legges frem for fakultetsstyret.

Forslag til vedtak:

[Tilbake til saklisten.](#)

*Vedlegg 1**Høringsvar fra emneansvarlige i JUS242 Rettergang***Sak om ordgrense - høring**

Det vises til sak 17/22 i Studieutvalget og sak 31/22 i fakultetsstyret, og til e-posten fra studiedekan Halvard Fredriksen den 22. mars, der de emneansvarlige på 1.-4. studieår inviteres til å komme med innspill om temaene ordgrense på obligatoriske oppgaver og på eksamen.

Som emneansvarlige i faget JUS242 Rettergang inngir vi følgende innspill i anledning saken:

Allment

Etter vårt syn er det nødvendig å skille mellom flere ulike hovedspørsmål, selv om det er en tilknytning mellom dem:

1. Bør det gjelde en ordgrense, og i så fall hvorfor og hvilken grense bør gjelde?
2. Bør samme regler om ordgrense gjelde for obligatoriske oppgaver og eksamen?
3. Hvordan bør det kommuniseres til studentene om det gjelder en ordgrense og hva grensen i så fall er?
4. Hvem bør treffe en beslutning om hva?

Det tredje spørsmålet bør være det enkleste. Før et kurs starter bør studentene vite om det gjelder en ordgrense på obligatoriske oppgaver og eksamen, og når og hvor informasjon om en eventuell ordgrense kan finnes. Når det gjelder eksamen, bør en eventuell ordgrense være fastsatt før kursstart og fremgå av emnebeskrivelsen. Annerledes bør det være for obligatoriske oppgaver. Her bør en ordgrense fastsettes når oppgaven er utarbeidet og kommuniseres på side 1 i oppgaven, jf. nedenfor.

For egen del ser vi at emnebeskrivelsen i faget JUS242 Rettergang ikke på en optimal måte har gitt informasjon om temaet ordgrense.

Også det andre spørsmålet bør være relativt enkelt: det bør ikke gjelde samme regler om ordgrense på obligatoriske oppgaver og eksamen. En viktig begrunnelse for en eventuell ordgrense på eksamen antas å være at grensen skal sikre at sensorene får en akseptabel timebetaling. Som kjent honoreres sensorene med et bestemt beløp pr besvarelse. Også for obligatoriske oppgaver er dette et poeng, men kommer i skyggen av et annet hensyn: Hvis de som kommenterer besvarelsen skal få tid til å skrive kommentarer, kan de leverte besvarelsene ikke være så lange. Med andre ord handler det her om å finne en passe balanse mellom skrivetreningen for studentene og tid til å gi tilbakemelding for den som kommenterer besvarelsen. Etter vår oppfatning bør ordgrensen på obligatorisk kursoppgave være vesentlig kortere enn på eksamen. Våre erfaringer er også at det er arbeidet med den obligatoriske kursoppgaven som potensielle sensorer oftest bruker som begrunnelse når forespørsel om sensur blir avslått.

Hvorfor bør det eventuelt gjelde en ordgrense på eksamen?

Hvis det skal gjelde en ordgrense på eksamen, må det foreligge konkrete hensyn som begrunner dette, og disse må samlet sett veie tyngre enn de mothensyn som foreligger. Og hvis det jevnt over bør gjelde en ordgrense i alle emner, kanskje til og med fastsatt av Studieutvalget, må avveiningen av de ulike hensyn jevnt over være den samme i alle emner, uavhengig av eksamensform, emnets innhold og andre faktorer.

Etter vårt syn er det grunn til å trekke et hovedskille mellom hjemmeeksamen, herunder det som betegnes som «skoleeksamen hjemme», og en eksamen avviklet på ordinært vis (i nyere tid ofte betegnet som «saleksamen»). Ved hjemmeeksamen har studentene fri tilgang til enhver kilde, og det er vanskelig å føre effektiv kontroll med om en student samarbeider med eller får bistand fra andre. Som følge av eksamenssituasjonen kan det uten en ordgrense risikeres svært omfangsrrike besvarelser, fordi

studentene siterer mye fra forarbeider, rettspraksis og litteratur, og/eller får innspill fra andre. Vi er enige i at det her er et klart behov for en ordgrense, ikke minst av hensyn til sensorenes arbeidsbyrde.

Vi er derimot betenkt over at Studieutvalget har innført felles regler om ordgrense for eksamener som avvikles på ordinært vis. I emnet JUS242 Rettergang har eksamen vært avviklet på ordinært vis i alle år, med unntak av forrige studieår da det var «skoleeksamen hjemme» på grunn av korona-restriksjonene. Forrige studieår gjaldt det en ordgrense på 4500 ord. For øvrig har det aldri vært en ordgrense på eksamen i emnet. Samtidig har vi etter innføringen av Lovdata på eksamen bare gitt tilgang til lover og forskrifter, dvs. ikke andre rettskilder. Vår erfaring er at det ikke er behov for en ordgrense når eksamen avvikles på denne måten.

Det kan nevnes at Magne var særlig oppmerksom på lengden av besvarelsene under sin nivåkontroll i uke 12. Verken besvarelsene han gikk gjennom eller tilbakemeldingene fra sensorene gav klare signaler om et det burde vært en ordgrense på årets eksamen i samsvar med vedtaket fra Studieutvalget, dvs. en grense på 4500 ord. Noen besvarelser var lengre enn 4500 ord, men hvis arbeidsbyrden til sensorene er et bærende hensyn, er snittet mer interessant. Og ut fra de besvarelser som var til nivåkontroll, synes snittet å ha vært et sted mellom 4000 og 4500 ord. Dessuten er trolig eksamensoppgavens evne til å skille mellom karaktersettingen viktigere for sensorenes arbeidsbyrde enn antall ord i besvarelsen, og tilbakemeldingene fra sensorene både i år og tidligere har gjennomgående vært at oppgavene vi gir er godt egnede til å skille mellom alle nivåene på karakterskalaen. Det kan også nevnes at inntrykket til Ørnulf under nivåkontrollen forrige studieår var et litt lavere snitt. Antall ord sto da på hver besvarelse. Før eksamen hadde det vært litt diskusjon rundt temaet ordgrense, noe som gjorde at det tallet som sto på besvarelsene hadde en viss interesse. Avviket mellom de to studieårene kan selvsagt skyldes at eksamensoppgaven forrige studieår viste seg å være litt mindre arbeidskrevende enn årets. Mindre avvik når det gjelder hvor arbeidskrevende en eksamensoppgave er, er ikke til å unngå.

I andre emner gis studentene tilgang også til andre rettskilder enn lover og forskrifter. Dette kan medføre at omfanget av de leverte besvarelsene jevnt over er litt større, og kanskje såpass mye større at en ordgrense er på sin plass. I så fall kan det være behov for en ordgrense av hensyn til sensorene, men dette er en vurdering som bør overlates til de enkelte emneansvarlige.

Et mål med en ordgrense kan være å «tvinge» studentene til å skrive kort og konsist. Vi stiller oss tvilende til om en ordgrense er et egnet virkemiddel for å øve opp denne evnen. Det er her spørsmål om en maksimal ordgrense, og en slik grense er neppe et egnet virkemiddel for å tvinge den jevne student til å skrive kort og konsist. Ordgrensen vil i høyden «tvinge» de relativt få studenter som har så mye kunnskap og innsikt at ordgrensen er i knappest laget. Og den aktuelle gruppen har ut fra tiden til rådighet neppe gode muligheter til å finpusse fremstillingen svært nøye, Konsekvensen av en ordgrense kan derfor bli at enkelte svært dyktige studenter leverer en svakere besvarelse enn hva de kunne ha levert, for å komme under ordgrensen.

Hvis en vil påvirke studentene til å skrive kort og konsist, bør en heller ta dette inn i sensorveiledningen, og følge det opp under nivåkontrollen. I sensorveiledningen for årets eksamen i JUS242 Rettergang tok vi inn følgende avsnitt om temaet:

«Det har ikke vært gitt en ordgrense for denne eksamenen. Omfanget av en besvarelse skal ikke i seg selv ha betydning for sensuren, og beste karakter kan tenkes å bli gitt for både relativt korte og relativt lange besvarelser. Det skal imidlertid trekke ned dersom en kandidat tar opp spørsmål som er unødvendige eller på andre måter skriver på en unødvendig omstendelig måte.»

Magne fulgte dette opp under den nevnte nivåkontrollen, noe som for øvrig er i tråd med det vi har gjort i tidligere år. Etter vårt syn er dette den beste måte å ivareta målsettingen om at studentene skal skrive kort og konsist, og bare om de temaene oppgaven inviterer til å drøfte.

Vi vil også nevne et annet moment som ofte blir glemt i debatter om ordgrenser: I det praktiske rettsliv opereres det svært sjelden med ordgrenser. Det typiske for en jurist i praksis er at han eller hun må skrive en dom, et vedtak eller en annen beslutning om et juridisk problem. Juristen vil typisk måtte begrunne sitt standpunkt, og begrunnelsen må oppfylle visse minimumskrav. Utover det har juristen en betydelig frihet til å skrive kort eller langt, nyansert eller grovkornet, konsist eller ordrikt, detaljert eller oversiktlig. Den friheten bør jusstudenten få trening i å håndtere.

I diskusjonen rundt temaet ordgrense har det også vært oppe at enkelte studenter frykter at de må skrive svært langt for å prestere godt på eksamen, og at en ordgrense kan dempe denne frykten. Etter vårt syn har en eventuell frykt av denne karakter neppe rot i virkeligheten, og den har iallfall ikke rot i virkeligheten i faget JUS242 Rettergang. Trolig skyldes det hele at enkelte svært lange besvarelser er publisert eller formidlet på annet vis som «mønsterbesvarelser». Dette er ikke gjort av fakultetet eller de emneansvarlige, og fakultetet bør ikke la sitt syn på temaet ordgrenser påvirkes av bruken av denne type «læremidler». Hvis det skulle herske en slik misvisende oppfatning blant studentene, så bør Studieutvalget heller få noen fagpersoner til å gå direkte i rette med dette – det vil trolig være mer effektivt enn å innføre ordgrenser.

Samlet sett mener vi at de emneansvarlige selv bør avgjøre om det skal gjelde en ordgrense på ordinær eksamen, og hva grensen eventuelt skal være. Det er de emneansvarlige som best kjenner eksamensformen, innholdet i emnet og hva som normalt forventes av drøftelsene på eksamen.

Nærmere om obligatoriske oppgaver

Temaet ordgrense stiller seg annerledes når en kommer til obligatoriske oppgaver. Dette skyldes ikke at de hensyn som er nevnt ovenfor er irrelevante, eller at de isolert sett har en annen vekt. Det skyldes at et sentralt tillegghensyn her kommer inn. En obligatorisk oppgave skal ikke bare gi studentene skrivetrening, men også gi studentene en tilbakemelding på det de har skrevet. Som kjent honoreres de som kommenterer obligatoriske oppgaver med en fast sats pr besvarelse. Jo lengre en besvarelse er, jo mer tid tar det å lese den, og jo mindre tid er det til å skrive kommentarer. Det helt sentrale når det gjelder obligatoriske oppgaver er derfor å utforme en oppgave som kan besvares godt med et begrenset antall ord, og sette en ordgrense som sikrer at oppgaven faktisk besvares med et begrenset antall ord.

Vi er enige i at det bør gjelde en ordgrense på obligatoriske oppgaver. Men det er den emneansvarlige som bør fastsette grensen, og grensen bør først settes etter at oppgaven er laget. Det er mulig at vedtaket til Studieutvalget egentlig tar sikte på å gi de emneansvarlige stor frihet, ved at det bare settes noen øvre ordgrenser. Men vedtaket er i så fall uklart utformet. Det Studieutvalget bør vedta, er at det skal gjelde en ordgrense, at grensen fastsettes av den emneansvarlige, og at studentene gis god informasjon om at det gjelder en grense og hvor denne finnes. I tillegg kan Studieutvalget eventuelt sette en øvre grense, som den emneansvarlige ikke kan overstige. Når det gjelder det siste, mener vi at den vedtatte grensen på 4000 ord for 2.-4. studieår er satt noe høyt. For å sikre et minimum av balanse mellom skrivetrening og tilbakemelding, bør grensen ikke være høyere enn 3500 ord. Det kan nevnes at vi i emnet JUS242 Rettergang har operert med en ordgrense på 2500 ord de siste to studieårene.

Sammenfatning, og et forslag til hva SU bør vedta

Temaet ordgrense har en side mot de emneansvarliges autonomi – muligheten for en god faglig styring av eget emne. Særlig gjelder dette for temaet ordgrense på obligatoriske oppgaver, et tema som er nært knyttet til selve kursopplegget. Men også temaet ordgrense på eksamen berører de emneansvarliges faglige autonomi. De emneansvarlige har gjennom sin erfaring med utforming av eksamensoppgaver og gjennomføring av nivåkontroll et godt grunnlag for å vurdere om det bør gjelde en ordgrense og hva den eventuelt bør være. Studieutvalget bør derfor vise tilbakeholdenhet med å vedta detaljerte regler om ordgrense. Utvalget bør bare trekke opp visse ytre rammer og sikre at studentene blir orientert på en adekvat måte om hva som gjelder, med mindre tungtveiende hensyn jevnt over gjør seg gjeldende på ett bestemt område.

I lys av våre innspill ovenfor tillater vi oss å konkretisere hva Studieutvalget bør vedta:

A) Ordgrense på eksamen:

1. På hjemmeeksamen, herunder skoleeksamen hjemme, gjelder det en ordgrense. Med mindre Studieutvalget særskilt har fastsatt noe annet i faget eller for den aktuelle eksamen, gjelder følgende ordgrenser:
 - 4 timers eksamen, Bestått/Ikke bestått: 3000 ord
 - 6 timers eksamen, Bestått/Ikke bestått: 4000 ord
 - 4 timers eksamen, karakter A-F: 3000 ord
 - 6 timers eksamen, 1.-3. studieår, karakter A-F: 4000 ord
 - 6 timers eksamen, 4. studieår, karakter A-F: 4500 ord
 - 2-5 dagers eksamen, karakter A-F: 5000 ord
2. Den emneansvarlige avgjør om det gjelder en ordgrense på en ordinær eksamen («saleksamen»), og hva grensen eventuelt er. I vurderingen skal den emneansvarlige særlig legge vekt på hvilke hjelpemidler studentene har tilgang til på eksamen. Beslutningen skal treffes før emnet starter opp, og innenfor fristene for å endre emnebeskrivelsen.
3. Emnebeskrivelsen i faget skal opplyse om det gjelder en ordgrense på eksamen, og hva en eventuell ordgrense er.

B) Ordgrense på obligatoriske oppgaver:

1. Det skal gjelde en ordgrense på obligatoriske oppgaver.
2. Ordgrensen fastsettes av den emneansvarlige.
3. Ordgrensen skal tilpasses oppgavens omfang og sikre at den som kommenterer oppgaven får tid til å gi studenten en tilbakemelding, og den kan ikke være høyere enn henholdsvis 3000 ord på 1. studieår og 3500 ord på 2. til 4. studieår.
4. Emnebeskrivelsen i faget skal opplyse om at det gjelder en ordgrense på obligatoriske oppgaver. Hvis det i emnebeskrivelsen ikke opplyser hva ordgrensen er, skal den gjøre studentene kjent med at grensen opplyses på side 1 i oppgaven.

Dragefjellet, 30. mars 2022

Magne Strandberg
Emneansvarlig

Ørnulf Øyen
Emneansvarlig

Vedlegg 2

Høringsvar fra emneansvarlig i JUS123 Forvaltningsret II

Fra: [Bjørn Henning Østenstad](#)
Til: [Anne Grethe Nielsen](#)
Emne: Uttale i høyrings sak om ordgrense
Dato: tirsdag 5. april 2022 17:32:31

Til Studieutvalget,

Som emneansvarleg i Forvaltningsrett II (JUS123) sluttar eg meg til SU sine vurderingar om behovet for ei normalordning om ordgrense og dei konkretiseringar det i så måte blir lagt opp til.

Helsing

Bjørn Henning Østenstad

Professor / emneansvarleg for JUS123 (Forvaltningsrett II)

Vedlegg 3
Hørings svar fra emneansvarlige i JUS213 Erstatningsrett

Hørings svaret ettersendes.

Vedlegg 4
Saksnotat styresak 31/22

UNIVERSITETET I BERGEN
Det juridiske fakultet

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 31/22
Møtedato: 15.03.2022
Journalnummer: 2022/1550

FORSLAG TIL FORSLAG TIL VEDTAK PÅ MØTET I FAKULTETSSTYRET TIRSDAG DEN 15. MARS 2022

Som styremedlem ønsker jeg å fremme et vedtaksforslag til styret, for behandling på styremøtet tirsdag den 15. mars 2022. Nedenfor vil jeg først si litt om bakgrunnen for forslaget. Deretter vil jeg komme med et vedtaksforslag.

Bakgrunn

Studieutvalget behandlet den 24. februar 2022 sak nr. 17/22 om fast ordgrense på 1.-4. studieår. Punkt 1 i vedtaket lyder slik:

«1) Det etableres faste ordgrenser for obligatoriske oppgaver og eksamensbesvarelser. Det vil i særskilte tilfeller, etter søknad til studieutvalget, være mulig å fastsette andre ordgrenser. Studieadministrasjonen utarbeider en standardtekst som brukes i emnebeskrivelsene.»

Bakgrunnen for vedtaket er dels at det ikke har vært et allment regelverk om ordgrense for eksamener og obligatoriske oppgaver, der det er angitt en felles øvre ordgrense. Dette har vært overlatt til de emneansvarlige på hver enkelt kurs. Dels er bakgrunnens styresak nr. 5/20 om honorering av sensorer. I styresaken ble det ikke fattet et vedtak om ordgrense eller vedtatt at SU skulle innføre en slik, men i sakspapirene het det (på side 4):

«I tillegg vil fakultetsledelsen anbefale at det gjøres en gjennomgang av reglement og praksis om obligatorisk kursoppgave med sikte på å få et bedre forhold mellom honoraret som ytes og den jobben det er å kommentere slike oppgaver. Studieutvalget bør på sitt neste møte ta stilling til om det bør innføres en maksimums øvre ordgrense for alle obligatoriske oppgaver, om det kan gis visse retningslinjer for hva som kan forventes av de eksterne kommentering og om det skal gis retningslinjer eller anbefalinger for innholdet i retteveiledningene.»

SU sitt vedtak nr. 17/22 er basert på en meget kortfattet begrunnelse. Det heter i i saksfremlegget til SU:

«Det vil være hensiktsmessig med vedtatte (øvre) ordgrenser for eksamensbesvarelser og obligatoriske oppgaver, både for emneansvarlige, studenter, sensorer og administrativt ansatte. Det er viktig å sikre

at sensorenes arbeidsbelastning ikke blir uforholdsmessig stor, og harmonerer med de vedtatte honorarsatsene.

Opplysninger om ordgrenser i de respektive emnebeskrivelsene (slik det i dag er praksis for arbeidsgruppeoppgaver) vil føre til mindre usikkerhet for studentene, og i tillegg begrense henvendelser knyttet til dette fra enkeltstudenter til undervisere og administrasjon.»

I saksfremlegget til SU opplyses det ikke om de emneansvarlige på 1. til 4. studieår var blitt involvert i forkant av forslaget. Etter det jeg erfarer er dette ikke tilfellet, og for egen del kan jeg bekrefte at dette ikke har vært tilfelle for de emneansvarlige i JUS242 Rettergang.

På et overordnet plan er det spørsmål om hvilke hensyn eller interesser en ordgrense skal ivareta:

- skal en ordgrense sikre at timebetalingen for oppgavekommetatorer og sensorer blir forsvarlig? (De honoreres pr. oppgave)
- skal en ordgrense «tvinge» studentene til å skrive kort, fordi det å lære seg dette har en egenverdi?
- skal en ordgrense berolige studenter som frykter at de må skrive langt for å få et godt resultat?
- skal en ordgrense på eksamen hindre at lange sitater limes inn i situasjoner der studentene har tilgang til lovforarbeider, rettspraksis mv, slik at problemstillingen først og fremst er aktuell i bestemte fag?
- kan en gjennom en ordgrense miste et relevant element ved sensuren og kommenteringen (en individuell vurdering av studentens evne til å skrive kort når det kan skrives langt)?
- hvilken sammenheng er det mellom oppgaveutforming, ordgrense og kommentering når det gjelder obligatorisk kursoppgave: kan en ordgrense skade læringsmålet i den ene eller andre retning, alt etter om ordgrensen er for snever eller for vid. Og vil en gjennom en felles vid grense (jf. en vedtatt grense på 4000 ord i faget Rettergang, der grensen har vært på 2500 ord) frata de emneansvarlige mulighet til å styre balansen mellom skrivetrening og muligheten for tilbakemelding?

Når det gjelder reguleringen av temaet ordgrense, reiser det flere hovedspørsmål:

- bør det gjelde en ordgrense, enten for obligatoriske oppgaver, eksamensbesvarelser eller begge steder?
- bør ordgrensen settes av de emneansvarlige eller av SU?
- i hvilken grad bør ordgrensen være mest mulig lik i alle obligatoriske fag med samme eksamenstid?
- bør ordgrensen settes som en høy grense (en maksimalgrense) eller ut fra hva som er en «passe» lengde på en besvarelse?

- bør tilnærmingen helt eller delvis være den samme for obligatoriske oppgaver og eksamensbesvarelser?

Etter min vurdering ble de hensyn og interesse som gjør seg gjeldende og de ulike spørsmål som oppstår ikke vurdert på en tilstrekkelig grundig og betryggende av SU. Og det kan reises spørsmål om det vedtaket som ble valgt er heldig, ikke minst når det gjelder obligatoriske oppgaver. Det er også beklagelig at de emneansvarlige ikke ble involvert i forkant.

Jeg vil understreke at jeg ikke nødvendigvis er motstander av ordgrenser, verken på obligatorisk kursoppgave eller eksamen, men er uheldig at det gis generelle regler for hele fakultetet. Selv om vedtaket fra SU legger opp til at det i enkeltemner med tillatelse fra studiedekan kan vedtas andre ordgrenser enn de SU har vedtatt, er det uheldig at dette tas ut av de emneansvarliges autonomi, at det gjøres til et slags forhandlingsspørsmål mellom de emneansvarlige og studiedekan og at denne innskrenkningen av de emneansvarliges påvirkning gjøres uten at de har blitt tilstrekkelig hørt.

Jeg har forståelse for at studentene har behov for forutberegnelighet når det gjelder temaet ordgrense og eksamen, og det er slik sett forståelig at eventuelle ordgrenser må settes inn i emnebeskrivelsene. Jeg har derimot i mindre grad forståelse for at det er nødvendig å ha generelle regler som pålegger alle emneansvarlige å ha ordgrense på eksamen og som standardiserer hva ordgrensen skal være.

I lys av dette fremsetter jeg følgende forslag til styret:

Forslag

1. Punkt 1 i vedtaket til Studieutvalget i sak 17/22 oppheves.
2. I den grad det er ønskelig med en felles ordgrense for obligatoriske oppgaver og/eller eksamensbesvarelser i fagene på 1. til 4. studieår, bør en sak om dette fremmes for styret.

Bergen, 10. mars 2022

Ømulf Øyen
Styremedlem

[Tilbake til saklisten.](#)

Sak 25/22

Emneansvar i JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law

Professor Christian Franklin og professor Halvard H. Fredriksen er emneansvarlige i JUS287-2-A. Førsteamanuensis Melanie Hack og postdoktor Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund overtar emneansvaret fra og med høstsemesteret 2022.

Forslag til vedtak:

Førsteamanuensis Melanie Hack og postdoktor Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund overtar emneansvaret i JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law fra høstsemesteret 2022.

[Tilbake til saklisten.](#)

Nytt spesialemne i Law, Regulation and Technology

Fakultet har engasjert professor Justine Pila fra University of Oxford som professor II for en periode på 2 år, for å styrke fakultetets undervisning og forskning innen immaterialrett og rettslig regulering av ny teknologi.

Engasjementet utgjør 20 prosent av en full undervisningsstilling, noe som tilsvarer en undervisningsplikt på om lag 150 undervisningstimer.

Professor Pila ønsker å tilby spesialemnet *Law, Regulation, and Technology* på 10 ECTS, som bygger på en seminarrekke med samme navn som hun underviser ved Universitetet i Oxford:

The proposed 'Law, Regulation and Technology' course will draw on several years experience preparing and teaching a similar course at the University of Oxford, and on the contents of a book on the same topic that I am currently writing for publication by Oxford University Press.

In brief, the course will use technology-related studies of regulation to explore traditional conceptions of the State as the primary actor in regulating social and political behaviour and of Law as the primary tool by which such behaviour is regulated. By considering technology as both a target and tool of regulation, and technology providers as regulatory actors that operate alongside (and sometimes in place of) the State, the course will seek to deepen and extend students' understanding of how social and political life are governed in today's advanced technological (so-called 'fourth industrial revolution') age. The course will serve also to introduce students to some of the most important and difficult legal issues of the current era, including many of the legal issues that dominate daily global news coverage. Those issues cut across several existing legal fields, including intellectual property, privacy and data protection, and liability, while also raising genuinely new legal issues outside these fields, in the wider area of 'Regulation'.

'Law, Regulation and Technology' is an enormously important and still emerging area of legal study and practice that is not currently the focus of a dedicated Master's course at UiB. While there is a standalone course on Privacy and Data Protection, and another on International Copyright Law, the focus of these is very different. My hope and expectation is that 'Law, Regulation and Technology' will complement them, as well as the existing courses on Legal Philosophy and Legal Technology, and that by offering it in the first (Autumn) term of the year, I will encourage students to take one or more of the other courses when they are offered in Spring.

Opprettelsen av dette emnet vil sikre at studentene våre får utbytte av engasjementet av Pila som professor II, at fakultetets engelskspråklige portefølje av spesialemner styrkes og fakultetet får utnyttet professor Pilas kompetanse og undervisningsplikt.

Det vises til vedlagt emnebeskrivelse for en nærmere redegjørelse for emnets innhold og undervisningsopplegget.

Forslag til vedtak:

SU oppfordrer fakultetsstyret til å opprette spesialemnet JUS298-2-A *Law, Regulation, and Technology*, med virkning fra høstsemesteret 2022.

[Tilbake til saklisten.](#)

Vedlegg 1: Emnebeskrivelse

JUS298-2-A (0): Law, Regulation, and Technology

Rapport for emne JUS298-2-A

Stadiuminfo:	Kvalitetssikring (S2)
Sist endret:	19.04.2022 Karitha Reisæter (kre082)
Opprettet i EpN:	Ja

Emneinfo

Studiepoeng, omfang

Nynorsk:

10 ECTS

Engelsk:

10 ECTS

Studienivå (studiesyklus)

Nynorsk:

Master level

Engelsk:

Master level

Undervisningsspråk

Nynorsk:

English

Engelsk:

English

Undervisningssemester

Nynorsk:

Autumn

Engelsk:

Autumn

Undervisningssted

Nynorsk:

Bergen Law Faculty

Engelsk:

Bergen Law Faculty

Mål og innhold

Nynorsk:

This course considers contemporary issues at the interface of Law, Regulation, and Technology. Its

starting point is the traditional idea of Law as the primary means by which social and political life are regulated, and of the State as the primary regulatory actor. Through a series of case studies involving intellectual property, privacy and data protection, and intermediary liability, we ask how this conception sits with the reality of regulation in the current advanced technological age. The objective is to introduce students to some of the most important and pressing legal issues of today, and to enable them to engage in contemporary debates regarding Technology as a source of regulatory opportunities and challenges for States.

Engelsk:

This course considers contemporary issues at the interface of Law, Regulation, and Technology. Its starting point is the traditional idea of Law as the primary means by which social and political life are regulated, and of the State as the primary regulatory actor. Through a series of case studies involving intellectual property, privacy and data protection, and intermediary liability, we ask how this conception sits with the reality of regulation in the current advanced technological age. The objective is to introduce students to some of the most important and pressing legal issues of today, and to enable them to engage in contemporary debates regarding Technology as a source of regulatory opportunities and challenges for States.

Læringsutbytte

Nynorsk:

After successful completion of this course, students will have:

- A good understanding of key debates in the field of contemporary Law, Regulation, and Technology scholarship;
- A general understanding of the regulatory opportunities and challenges created for Law and the State by advanced (digital and bio) technologies;
- The ability to engage critically and reflectively with contemporary (doctrinal and theoretical) debates regarding biotech patenting, copyright in cyberspace, data protection, and intermediary liability;
- The ability to write reasoned answers to legal and policy questions in the fields covered by the course.

Engelsk:

After successful completion of this course, students will have:

- A good understanding of key debates in the field of contemporary Law, Regulation, and Technology scholarship;
- A general understanding of the regulatory opportunities and challenges created for Law and the State by advanced (digital and bio) technologies;
- The ability to engage critically and reflectively with contemporary (doctrinal and theoretical) debates regarding biotech patenting, copyright in cyberspace, data protection, and intermediary liability;
- The ability to write reasoned answers to legal and policy questions in the fields covered by the course.

Krav til forkunnskaper

Nynorsk:

Three years of university studies.

Good level of English

Engelsk:

Three years of university studies.

Good level of English

Anbefalte forkunnskaper

Nynorsk:

Three years of law studies

Engelsk:

Three years of law studies

Studiepoengsreduksjon

Nynorsk:

No academic overlapping with courses at the Faculty of Law in Bergen.

Engelsk:

No academic overlapping with courses at the Faculty of Law in Bergen.

Krav til studierett

Engelsk:

The course is available for students:

- Admitted to the integrated master programme in law;
- Admitted to the two-year master programme in law;
- Granted admission to elective courses at the Faculty of Law;
- Granted additional right to study following completed Masters degree in Law at UiB;
- Exchange students at the Faculty of Law.

The pre-requirements may still limit certain students' access to the course.

Nynorsk:

The course is available for students:

- Admitted to the integrated master programme in law;
- Admitted to the two-year master programme in law;
- Granted admission to elective courses at the Faculty of Law;
- Granted additional right to study following completed Masters degree in Law at UiB;
- Exchange students at the Faculty of Law.

The pre-requirements may still limit certain students' access to the course.

Arbeids- og undervisningsformer

Nynorsk:

Schedule of Classes

The course will be taught in 10 seminars (total = 15 hours) during the first semester, following this schedule:

Class 1: Law, Regulation, and Technology

- The nature of Law, Regulation, and Technology
- Technology as a regulatory tool, and Technology providers as regulatory actors

- Comparing (e.g., European and US) approaches to Law, Regulation, and Technology

Classes 2 and 3: Patent Systems and Modern Biotech

- Patents as regulatory system
- Biotech's 'disruption' of patent law
- Genetic material and essential medicines: nature v. invention; the public interest and morality exclusion; compulsory licensing

Classes 4 and 5: Copyright in Cyberspace

- Copyright as regulatory system
- The internet's 'disruption' of copyright law
- Web-based media monitoring services and hyperlinking: original works; the communication to the public right; the quotation exception

Classes 6 and 7: Privacy/Data Protection and Data Analytics

- Privacy as regulatory system
- Data analytics' 'disruption' of privacy law
- Competing European v. US approaches to privacy: the *Schrems* decisions
- The right to be forgotten, surveillance capitalism, and state surveillance: conceptions of 'privacy' and 'harm'; balancing fundamental rights and interests; whistleblowers as regulatory actors

Classes 8 and 9: Intermediary Liability

- The nature and purpose of legal liability for wrongdoing
- Primary and secondary liability in the internet age: net neutrality; safe harbour immunities
- The 'value gap' and 'online harms': comparative (EU, Australian, UK, US) reform proposals and initiatives

Class 10: Wrap-up

- Review of course themes
- Current and future developments

Schedule of Classes

All students are expected to prepare in advance for class and to participate in class discussions. Homework assignments are posted on the course page on Mitt UiB.

Engelsk:

Schedule of Classes

The course will be taught in 10 seminars (total = 15 hours) during the first semester, following this schedule:

Class 1: Law, Regulation, and Technology

- The nature of Law, Regulation, and Technology
- Technology as a regulatory tool, and Technology providers as regulatory actors
- Comparing (e.g., European and US) approaches to Law, Regulation, and Technology

Classes 2 and 3: Patent Systems and Modern Biotech

- Patents as regulatory system
- Biotech's 'disruption' of patent law
- Genetic material and essential medicines: nature v. invention; the public interest and morality exclusion; compulsory licensing

Classes 4 and 5: Copyright in Cyberspace

- Copyright as regulatory system
- The internet's 'disruption' of copyright law
- Web-based media monitoring services and hyperlinking: original works; the communication to the public right; the quotation exception

Classes 6 and 7: Privacy/Data Protection and Data Analytics

- Privacy as regulatory system
- Data analytics' 'disruption' of privacy law
- Competing European v. US approaches to privacy: the *Schrems* decisions
- The right to be forgotten, surveillance capitalism, and state surveillance: conceptions of 'privacy' and 'harm'; balancing fundamental rights and interests; whistleblowers as regulatory actors

Classes 8 and 9: Intermediary Liability

- The nature and purpose of legal liability for wrongdoing
- Primary and secondary liability in the internet age: net neutrality; safe harbour immunities
- The 'value gap' and 'online harms': comparative (EU, Australian, UK, US) reform proposals and initiatives

Class 10: Wrap-up

- Review of course themes
- Current and future developments

Schedule of Classes

All students are expected to prepare in advance for class and to participate in class discussions. Homework assignments are posted on the course page on Mitt UiB.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Nynorsk:

Students are required to submit a paper of between 1,800 and 2,000 words (not including footnotes or appendices) on a designated topic. The paper must be approved by the seminar leader. Only students who have had their paper approved will obtain the right to sit the exam.

Engelsk:

Students are required to submit a paper of between 1,800 and 2,000 words (not including footnotes or appendices) on a designated topic. The paper must be approved by the seminar leader. Only students who have had their paper approved will obtain the right to sit the exam.

Vurderingsformer

Nynorsk:

Three-hour digital school exam.

Information about digital examination can be found at <http://www.uib.no/en/education/87471/digital-examination>.

Exam language:

- Question paper: English
- Answer paper: English

Engelsk:

Three-hour digital school exam.

Information about digital examination can be found at <http://www.uib.no/en/education/87471/digital-examination>.

Exam language:

- Question paper: English
- Answer paper: English

Hjelpemiddel til eksamen

Nynorsk:

Support materials allowed during school exam

See section 3-5 of the Supplementary Regulations for Studies at the Faculty of Law at the University of Bergen.

Special regulations about dictionaries

- According to the Regulations for Studies, one dictionary is permitted support material during the examination. Bilingual dictionaries containing for example *both* Norwegian-English and English-Norwegian are considered as one dictionary;
- Bilingual dictionaries to/from the same two languages - for example Norwegian-English/English-Norwegian - in *two* different volumes are also considered as one dictionary (irrespective of publisher or edition);
- Dictionaries as described above cannot be combined with any other types of dictionaries;
- Any kind of combination which makes up *more than* two physical volumes is forbidden;
- In case a student has a special need for any other combination than the above mentioned, such combination has to be clarified with/approved by the course coordinator *minimum two weeks* before the exam. Students who have not been granted permission to have a special combination *minimum two weeks* before the exam will be subject to the usual regulations (Section 3-5) about examination support materials.

Engelsk:

Support materials allowed during school exam

See section 3-5 of the Supplementary Regulations for Studies at the Faculty of Law at the University of Bergen.

Special regulations about dictionaries

- According to the Regulations for Studies, one dictionary is permitted support material during the examination. Bilingual dictionaries containing for example *both* Norwegian-English and English-Norwegian are considered as one dictionary;
- Bilingual dictionaries to/from the same two languages - for example Norwegian-English/English-Norwegian - in *two* different volumes are also considered as one dictionary (irrespective of publisher or edition);
- Dictionaries as described above cannot be combined with any other types of dictionaries;
- Any kind of combination which makes up *more than* two physical volumes is forbidden;
- In case a student has a special need for any other combination than the above mentioned, such combination has to be clarified with/approved by the course coordinator *minimum two weeks* before the exam. Students who have not been granted permission to have a special combination *minimum two weeks* before the exam will be subject to the usual regulations (Section 3-5) about examination support materials.

Karakterskala

Nynorsk:

A - E for passed, F for failed

Engelsk:

A - E for passed, F for failed

Vurderingssemester

Nynorsk:

Autumn

Engelsk:

Autumn

Litteraturliste

Nynorsk:

The reading list will be ready 1 july for the autumn semester.

Engelsk:

The reading list will be ready 1 july for the autumn semester.

Emneevaluering

Nynorsk:

According to administrative arrangements for evaluating courses at the Law Faculty.

Engelsk:

According to administrative arrangements for evaluating courses at the Law Faculty.

Programansvarlig

Nynorsk:

Studieutvalget ved Det Juridiske fakultet

Engelsk:

Studieutvalget ved Det Juridiske fakultet

Emneansvarlig

Nynorsk:

Professor Justine Pila

Engelsk:

Professor Justine Pila

Administrativt ansvarlig

Nynorsk:

Studieseksjonen ved det juridiske fakultet

Engelsk:

Studieseksjonen ved det juridiske fakultet

Kontaktinformasjon

Nynorsk:

elective-courses.jurfa@uib.no

Engelsk:

elective-courses.jurfa@uib.no

Spesialeemne i Domsanalyse og domsskriving, i samarbeid med UiO

Som en del av CELL-prosjektet² til UiO ble det i fjor høst (studieåret 2021/22) opprettet et spesialeemne i Domsanalyse og domsskriving.³ Undervisningsopplegget er digitalt og utpreget studentaktivt, med flere dialogpregede seminarer med dommere fra ulike domstoler – Hordaland tingrett, Hålogaland lagmannsrett, Høyesterett, EMD og EFTA-domstolen. Også prøvingsformen er nyskapende: første del består av en semesteroppgave i form av en dom, som studentene skriver som et gruppearbeid. Andre del består av en individuell muntlig eksamen, der studentene analyserer dommen de har skrevet og reflekterer rundt domsskriving med utgangspunkt i denne.

Fakultetet er knyttet til CELL-prosjektet gjennom samarbeidsforumet CELL Norge, hvor også fakultetet i Tromsø deltar. Som ledd i dette samarbeidet har UiO spurt om vi ønsker å samarbeide om spesialeemnet i Domsanalyse og domsskriving, slik som vi allerede samarbeider om det CELL-initierte spesialeemnet *Legal Technology: Artificial Intelligence and Law*.⁴

Etter mønster fra samarbeidet om *Legal Technology: Artificial Intelligence and Law* er det enighet om en modell hvor det opprettes en «tvilling» til UiO-emnet her hos oss, med en egen emneansvarlig. UiB-studenter som ønsker å ta spesialeemnet Domsanalyse og domsskriving vil følgelig melde seg på UiB-varianten av emnet, slik at vi beholder studiepoengproduksjonen for våre studenter og UiO beholder sine studenter.

Det er også enighet om følgende:

- Hvert fakultet tar ansvar for sensur (og eventuell oppgaveretning mv.) for egne studenter. I den grad man hjelper hverandre med sensuren, utbetales det honorar til UiO-ansatte som bidrar til sensur av UiB-studenter og omvendt.
- UiO og UiB legger inn like store undervisningsressurser, angitt i forelesningstimer («katetertimer»). I dette tilfellet legger hvert fakultet inn 6 dobbelttimer, slik at studentene får 12 dobbelttimer undervisning. Det gir våre studenter 2 dobbelttimer ekstra, sammenlignet med et spesialeemne som vi drifter alene. Ettersom halvparten av undervisningen går over UiOs budsjett, sparer vi samtidig 4 dobbelttimer undervisning, sammenlignet med en situasjon hvor vi selv må stå for hele undervisningsopplegget.
- Likedelingen av undervisningsinnsatsen betyr ikke at den faktiske undervisningen må fordeles 50/50 mellom UiO- og UiB-tilsatte – den regulerer bare hvem som bærer kostnadene. Dersom en UiO-lærer underviser mer enn UiOs andel av undervisningen, honoreres dette som ekstern undervisning for UiB, og omvendt.
- UiO og UiB godskriver hver for seg egne emneansvarlige for driften av emnet, ut fra gjeldende interne regler for dette. Det skjer ingen avkortning her, for å legge til rette for reelt samarbeid mellom de to emneansvarlige. For UiB betyr det er vår emneansvarlige får 10 undervisningstimer for jobben.
- Eventuelle ekstra ressurser fra CELL til utvikling av et emne er ikke omfattet av denne skissen. I den grad slike ressurser stilles til disposisjon for UiB-ansatte, skal det skje i form av honorar

² <https://www.jus.uio.no/cell/>

³ JUS5061 *Domsanalyse og domsskriving*, se nærmere her: <https://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS5061/>

⁴ Se SU-sak 113/20 og styresak 96/20. Hos oss har dette emnet fått emnekode JUS295-2-A.

direkte til den ansatte (og derfor ikke belaste vårt undervisningsbudsjett med påfølgende fakturering av UiO).

Professor Ragna Aarli har sagt seg villig til å ta jobben som emneansvarlig.

Undervisningsopplegget tilsier at det er påkrevd å sette et øvre tak på antall studenter fra hvert fakultet. I forståelse med de emneansvarlige foreslås antallsbegrensningen satt til 15 UiB-studenter.

Det vises for øvrig til vedlagt emnebeskrivelse, litteraturliste og tentativ undervisningsplan.

Ettersom dette emnet opprettes på kort varsel, bør det vedtas som en prøveordning. Ettersom første gjennomføring nå kommer litt brått på våre studenter og uten vanlig markedsføring overfor studentene våre som skal ta spesialemer til høsten, bør evalueringen skje etter andre gjennomkjøring, dvs. etter høstsemesteret 2023.

Forslag til vedtak:

SU oppfordrer fakultetsstyret til å opprette spesialemeret JUS266-2-A Domsanalyse og domsskriving, for en prøveperiode på to år

[Tilbake til saklisten.](#)

Vedlegg 1: Emnebeskrivelse

JUS266-2-A (0): Domsanalyse og domsskriving

Rapport for emne JUS266-2-A

Stadiuminfo:	Kvalitetssikring (S2)
Sist endret:	20.04.2022 Karitha Reisæter (kre082)
Opprettet i EpN:	Ja

Emneinfo

Studiepoeng, omfang

Nynorsk:

10 studiepoeng

Studienivå (studiesyklus)

Nynorsk:

MA-nivå

Undervisningsspråk

Nynorsk:

Norsk

Undervisningssemester

Nynorsk:

Høst

Emnet har adgangsbegrensning, maks 15 studenter kan følge kurset. Oppmelding skjer i studentweb etter førstemann-til-mølla prinsippet.

Undervisningssted

Nynorsk:

Heldigitalt

Mål og innhold

Nynorsk:

Domsanalyse og domsskriving er eit emne der studentane skal få inngåande kunnskap om den juridiske dommen som tekstsjanger. Dette skal dei oppnå gjennom å læra å analyserer dommar frå både nasjonale domstolar på alle nivå, og frå transnasjonale domstolar med særleg relevans for Norge.

Analysen skal gjelda argumentasjon, og korleis denne vert gjort presentert ved bruk av tekstlege verkemiddel. Faget vil difor både ha eit klarspråk- og eit metodeelement, og gje ferdigheiter i tekstanalyse og juridisk metodebruk.

Faget vil òg inkludera eit historisk og komparativt perspektiv for å visa korleis domssjangeren vert forma på bakgrunn av tradisjon og retts- og domstolssystemet si utforming, som saman skapar samfunnsforventingar. Studentane skal vis at dei har tileigna seg dette ved å saman i ei gruppe skriva ein dom som semesteroppgåve, og individuelt reflektera over dommen i ein munnleg eksamen.

Kva lærer du?

Emnet skal gjera studentane i stand til å

1. analysera argumentasjon og tekstlege verkemiddel i dommar
2. til å sjølve skriva ein dom
3. til å reflektera kritisk over eigne og andre sine dommar

Læringsutbytte

Nynorsk:

Kunnskap

Innsikt i domssjangeren, samt i ulike variasjonar mellom ulike instansar og mellom nasjonale og transnasjonale domstolar. Forståing av dei argumentasjonsformer og dei tekstlege verkemiddel som domssjangeren femner om. Kunnskap om korleis den speglar samfunnsforventningar skapt gjennom tradisjon, utforminga av retts- og domstolssystemet, og gjeldande juridisk metode.

Ferdigheter

Evne til å analysere, skriva og reflektera over dommar på bakgrunn av kunnskap om metode, klarspråk og relasjonen mellom domstolar og omverda.

Krav til forkunnskaper

Nynorsk:

Tre års jussutdanning

Anbefalte forkunnskaper

Nynorsk:

Tre til fire års jussutdanning

Studiepoengsreduksjon

Nynorsk:

Ingen overlapp med emner ved Det juridiske fakultet i Bergen

Krav til studierett

Nynorsk:

Emnet er åpent for studenter med en av følgende studieretter:

- Studierett på integrert masterprogram i rettsvitenskap
- Studierett på toårig masterprogram i rettsvitenskap
- Poststudierett ved Det juridiske fakultet

Forkunnskapskravet kan likevel begrense enkelte studenters adgang til emnet.

Arbeids- og undervisningsformer

Nynorsk:

12 dobbelttimer undervisning, gjennomføres digitalt på zoom, undervisninga blir gjennomført av ansvarlig faglærer og med deltagelse av eksterne dommere.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Nynorsk:

Det må leveres et obligatorisk utkast til semesteroppgåve for kommentering.

Vurderingsformer

Nynorsk:

Semesteroppgave med to elementer:

- Å skrive ei semesteroppgåve i form av ein dom, saman i ei gruppe. Inga ordgrense. Teller 40% av karakteren

•Munnleg individuell eksamen der ein skal gje ei analyse av egen dom. 30 minutt. Teller 60% av karakteren

Hjelpemiddel til eksamen

Nynorsk:

Ikke relevant for emnet.

Karakterskala

Nynorsk:

Emnet nyttar karakterskala frå A til F, der A er beste karakter og F er stryk.

Vurderingssemester

Nynorsk:

Høst

Litteraturliste

Nynorsk:

Litteraturlisten vil være klar innen 1. juni for høstsemesteret og 1. desember for vårsemesteret.

Emneevaluering

Nynorsk:

I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Programansvarlig

Nynorsk:

Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud.

Emneansvarlig

Nynorsk:

Professor Ragna Aarli

Administrativt ansvarlig

Nynorsk:

Studieseksjonen ved det juridiske fakultet

Kontaktinformasjon

Nynorsk:

spesialeemner.jurfa@uib.no

Vedlegg 2: Litteraturliste

<i>Innføringslitteratur</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Arnfinn Bårdsen, «Å forstå og bli forstått – Om klart språk i domstolene», <i>Festskrift til Stefan Lindskog</i>, Jure Förlag 2018: 87-99: festskrift-til-stefan-lindskog--a-forsta-og-bli-forstatt-ved-arnfinn-bardsen.pdf (domstol.no) - Geoffrey Samuels, <i>A Short Introduction to Judging and to Legal Reasoning</i>, Elgar 2016
<i>Hovedlitteratur</i>	<ul style="list-style-type: none"> - R.V. Fjeld, M. Jenssen, T. Mowatt, T. Kjarterud, <i>Anbefalinger om domsskriving</i>, DAs rapportserie 1/2015, 60 sider - A. Barak, “On judging”, <i>Judges as Guardians of Constitutionalism and Human Rights</i> (M. Scheining, H. Krunke, M. Aksenova red.), Edward Elgar Publishing, 2016: 27-49 (23 sider) - L. Epstein, Lee, “Some Thoughts on the Study of Judicial Behavior”, <i>William & Mary Law Review</i> 57 2016: 2017-2073 (57 sider) - A. Løvlie, “Fakta og juss”, <i>Juridisk metode og tenkemåte</i> (A.P. Høgberg og J.Ø. Sunde red.), Universitetsforlaget, 2019: 135-172 (38 sider) - A.P. Høgberg, «Domstolspraksis som rettskildefaktor», <i>Juridisk metode og tenkemåte</i> (A.P. Høgberg og J.Ø. Sunde red.), Universitetsforlaget, 2019: 259-292 (34 sider) - Krokan, A. og R. Aarli, «Den digitale dommer. Om endring av arbeidsprosesser i domstolene», <i>Lov og Rett</i> 2020 s. 149-166 (17s) - Aarli, R., «Digitale juridiske utdrag og utviklingen av norsk metodelære», <i>Lov og Rett</i> 2019 s. 640-658 (18s)
<i>Tillegglitteratur</i>	<ul style="list-style-type: none"> - A. Jakab, A. Dyevre, G. Itzcovitch, “Conclusions”, <i>Comparative Constitutional Reasoning</i> (A. Jakab, A. Dyevre, G. Itzcovitch red.), Cambridge University Press, 2017: 761-797 (37 sider)

Vedlegg 3: Tentativ undervisningsplan for studieåret 2022/23

1. *dobbelttime*: Oversyn: dommar som tekst, styringsreiskap og rettskjelde – kursinnhold- og opplegg ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO og med professor Ragna Aarli, UiB (veke 37, 14.09 kl. 14.15-16.00)

2. *dobbeltime*: Frå den fyrste skriftlege dommen på 1300-talet til den transnasjonale dommen på 2000-talet: utviklinga av domstolane og dommen som tekstsjanger og rettskjelde ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO og med professor Ragna Aarli, UiB (veke 38, 21.09 kl. 14.15-16.00)
3. *dobbeltime*: Dommaråtfærd ved professor Ragna Aarli, UiB og med professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO (veke 39, 28.09 kl, 14.15-16.00)
4. *dobbeltime*: Rett, fakta og subsumsjon ved professor Ragna Aarli, UiB og med professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO (veke 40, 04.10 kl. 14.15-16.00)
5. *dobbeltime*: Dom, tekst og kommunikasjon ved lagdommar PhD Jussi Pedersen og med professor Ragna Aarli, UiB (veke 40, 06.10 kl, 14.15-16.00)
6. *dobbeltime*: Innsyn i rettergang og dom – streaming, opptak og offentliggjerjing på internett ved professor Ragna Aarli, UiB og med professor Jørn Øyrehagen Sunde, (41, 12.01 kl. 14.15-16.00)
7. *dobbeltime*: Tingsrettsdommar, med nyare utviklingstrekk (42, 19.10 kl. 14.15-16.00) ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO
 - a. 1. *time*: Domsanalyse
 - b. 2. *time*: Førelising og spørsmålsrunde med tingsrettsdommar Anne Horn (Bergen tingrett)
8. *dobbeltime*: Lagmannsrettsdommar, med nyare utviklingstrekk (veke 43, 26.10 kl. 14.15-16.00) ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO
 - a. 1. *time*: Domsanalyse
 - b. 2. *time*: Førelising og spørsmålsrunde med lagdommar dr.juris Henriette Nazarian (Hålogaland lagmannsrett)
9. *dobbeltime*: Høgsterettsdommar, med nyare utviklingstrekk (veke 44, 02.11 kl. 14.15-16.00) ved professor Ragna Aarli, UiB
 - a. 1. *time*: Domsanalyse
 - b. 2. *time*: Førelising og spørsmålsrunde med høgsterettsdommar Kine Steinsvik (Høgsterett)
10. *dobbeltime*: Dommar frå Den europeiske menneskerettsdomstolen (veke 45, 10.11 kl. 14.15-16.00) ved professor Ragna Aarli, UiB
 - a. 1. *time*: Domsanalyse
 - b. 2. *time*: Førelising og spørsmålsrunde med dommar i EMD dr. juris Arnfinn Bårdsen
11. *dobbeltime*: Dommar frå EFTA-domstolen og EU-domstolen (veke 46, 16.11 kl. 14.15-16.00) ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO

- a. *1. time*: Domsanalyse
 - b. *2. time*: Førelsing og spørsmålsrunde med tidlegare dommar i EFTA-domstolen dr. juris Henrik Bull
12. *dobbeltime*: Komparativ domsanalyse ved professor Jørn Øyrehagen Sunde, UiO og med professor Ragna Aarli, UiB (veke 47, 23.11 kl. 14.15-16.00)

Fra studieseksjonen v/ANT April 2022
Til studieutvalget

Aktivitetsplan (eksamensplan) for Det juridiske fakultet studieåret 2022/2023

Vedlagt er aktivitetsplan for Det juridiske fakultet for kommende studieår. Studieåret begynner i uke 33 og slutter i uke 25.

Planen har som alltid sitt utgangspunkt i foregående studieårs aktivitetsplan. Dette betyr at eksamener⁵, obligatoriske oppgaver og andre aktiviteter så langt det er mulig er plassert i samme uke som foregående år. Datoene kan altså variere, men ukenumrene aktivitetene er plassert i forblir de samme⁶.

Eksamensdagene for våremnene kan variere noe fra år til år, da vi her må ta hensyn til mange hellig- og fridager.

Aktivitetsplanen er dermed i all hovedsak identisk med planen fra foregående studieår, men i år har vi også med nye fag for 2. studieår i den nye studieordningen. Studenter på kullene over skal fortsatt ha mulighet til å ta eksamen i de gamle emnene, så også disse er med i eksamensplanen.

Vi kan ikke avskjære studenter på tidligere kull fra å gjenta eksamen JUS131 og JUS132, så disse vil også kunne avlegge eksamen H22.

JUS134 går i 2023 i uke 25, dette er avklart med emneansvarlig. Det gjøres for å unngå kollisjon med eksamener på 2. og 4. studieår.

Det er satt av tre uker til eksamener i spesialemer i slutten av hvert semester; Eksakte datoer for spesialeksamenene tildeles av Studieavdelingen (SA) på et senere tidspunkt.

[Tilbake til saklisten.](#)

⁵ Det juridiske fakultet er det eneste fakultetet som setter sine eksamensdatoer selv – det er eksamenskontoret på SA som plasserer eksamenene for de andre fakultetene for å utnytte eksamenslokalenes kapasitet maksimalt. Det juridiske fakultet får bestemme datoer grunnet studiets rigide struktur, med lite rom for endringer.

⁶ Med forbehold om bevegelige helligdager, særskilte omstendigheter, SA sine eksamensfrie uker og lignende

AKTIVITETSPLAN

DET JURIDISKE FAKULTET, STUDIEÅRET 2022/2023

inkludert obligatoriske oppgaver **Sist oppdatert: 26.04.2022 (SU-møte)**

UKE	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
33 (15.–19.8.)	LOKALE MOTTAKSGRUPPER OG SEREMONI. VELKOMSTSEREMONI PÅ MUSÉPLASS	OPPSTART JUS100, JUS221, OG JUS241		OPPSTART JUS136	
34 (22.–26.8.)					
35 (29.8.–2.9.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				
36 (5.–9.9.)	OPPSTART JUS211 Familie og arverett				
37 (12.–16.9.)					
38 (19.–23.9.)	Oblig publiseres JUS241			Obl arbeidsgruppeoppg ut JUS211	Innleveringsfrist oblig JUS241
39 (26.–30.9.)		Seminaroppgave ut JUS100		Innlevering obligatorisk arb.gr.oppg. JUS211	
40 (3.–7.10.)					Hjemmeeksamen JUS100 9-12
41 (10.–14.10.)	Innleveringsfrist seminaroppgave JUS100 kl. 12			Andre innl arbeidsgruppeoppgave JUS221	
42 (17.–21.10.)	OPPSTART JUS212 Avtalerett Oblig publiseres JUS136 kl. 9				Innleveringsfrist oblig JUS136 kl. 9

43 (24. – 28.10.)					EKSAMEN JUS 211 Familie- og arverett
					Frist arb oppg mappe kl. 9 JUS211
44 (31.10.– 5.11.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				
45 (7. – 11.11.)					EKSAMEN JUS241
46 (14. – 18.11.)		Kursoppg. 1 JUS212 publiseres kl. 09.00	OPPSTART JUS242		Innl leveringsfrist kl. 12.00 Kursoppgave 1 JUS212
47 (21. – 25.11.)					SKOLE- EKSAMEN JUS221
48 (28.11 – 2.12.)	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER				EKSAMEN DIGI113
					EKSAMEN SPESIALEMNER
EKSAMENSUKE SPESIALEMNER					
49 (5. – 9.12.)	EKSAMEN JUS131				EKSAMEN JUS132 og JUS136
EKSAMENSUKE SPESIALEMNER					
50 (12. – 16.12)	OPPSTART JUS135	Kursoppg. 2 JUS212 publiseres kl. 09.00			Mappeinnleverin g kl. 12.00 JUS212 Avtalerett
	HJEMMEEKSAMEN JUS221 MAN-TORS HJEMMEEKSAMEN JUS121 MAN-FRE				
51 (19. – 23.12)					

52 – 1	J U L O G N Y T T Å R				
2 (9. – 13.1.)	OPPSTARTSMØTE Vårens emner 1. studieår JUS213, JUS214 og JUS215	OPPSTART JUS213		OPPSTART JUS222	
3 (16. – 20.1.)	I N T E R N A S J O N A L U K E				
				INTERNASJONAL DAG?	
4 (23. – 27.1.)	Oblig publiseres JUS242				Innleveringsfrist oblig JUS242
5 (30.1. – 3.2.)	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				
	Oblig publiseres JUS135			Innleveringsfrist oblig JUS135	
6 (6. – 10.2.)			Oblig JUS213 publiseres kl. 09.00		
7 (13 – 17.2.)	Innleveringsfrist oblig JUS213 kl. 13.00				
8 (20. – 24.2.)					
9 (27.2. – 3.3.)				FAGKRITISK DAG	EKSAMEN JUS242
10 (6. – 10.3.)	EKSAMEN JUS135 9.00 – 15.00	OPPSTART JUS133	OPPSTART JUS243	Eksamensoppgave publiseres JUS329	EKSAMEN JUS213 ERSTATNINGS- RETT
11 (13.-17.3)					Innlevering 1. utkast semesteroppgave JUS215
12 (20. – 24.3.)	OPPSTART JUS214 Tings- og immaterialrett				
13	E K S A M E N S F R I U K E (S A)				

(27. – 31.3.)	Oblig publiseres JUS222	Oblig publiseres JUS133			Innleveringsfrist oblig JUS222 JUS133
14 (3.-7.4)			Utsatt frist oblig JUS133 innpass	Skjærtorsdag	Langfredag
15 (10.-15.4)	2. påskedag				
16 (17. – 21.4.)		Oblig JUS214 publiseres kl. 09.00			Innlevering oblig JUS214 kl. 13.00
17 (24. – 28.4.)	Oblig publiseres JUS243				EKSAMEN EXPHIL EKSAMEN JUS133
18 (1. – 5.5.)	1. MAI	OPPSTART JUS134 Innleveringsfrist oblig JUS243			
19 (8. – 12.5.)			INNLEVERING MASTEROPPGA VE JUS399		
20 (15. – 19.5.)			17. MAI	Kr. Himmelfartsdag	
21 (22. – 26.5.)	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER				
22 (20.5. – 2.6.)	2. PINSEDAG	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER			INNLEVERING MASTEROPPGA VE JUS396
23 (5.-9-6)	EKSAMENSUKE SPESIALEMNER				EKSAMEN JUS214
24 (12.-16.6)		EKSAMEN JUS243			EKSAMEN JUS222 JUS123 JUS215 (innlevering av semesteroppgave)

25 (19.-22.6.)	HJEMMEEKSAMEN JUS134 (19.6. kl. 8.00 – 22.6. kl. 14.30)	<i>Innlevering JUS397 Forskerlinjen</i>
--------------------------	---	---

KONTINUASJONSEKSAMENER HØSTEN 2023⁷

	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
UKE 31 (31.7.– 4.8.)	HJEMMEEKSAMEN JUS121 man - fre og JUS221 man - tor				
	HJEMMEEKSAMEN JUS134 (3.8. kl. 8.00 – 6.8. kl. 14.30)				
	ONSDAG KL. 14.00 JUS100 SEMINAROPPGAVE, JUS211 ARBEIDSOPPGAVE				
	FREDAG KL. 14.00: JUS212 MAPPEINNLEVERING, JUS215 SEMESTEROPPGAVE				
UKE 32 (7. – 11.8.)	JUS100 - kunnskapstest JUS131? JUS136 JUS241	JUS211 – kunnskapstest 2t. JUS222 + JUS123 JUS132? JUS242	JUS212 JUS133 JUS243	JUS213 JUS135 JUS221	JUS214

[Tilbake til sakslisten.](#)

⁷ Med forbehold om at det kan komme endringer

Emneansvarlig i JUS397 Masteroppgave (forskerlinje)

Professor Synne Sæther Mæhle og professor Anne Marie Frøseth er emneansvarlige i JUS397. På grunn av forskningstermin uttreder Frøseth som emneansvarlig fra og med høstsemesteret 2021.

Forslag til vedtak:

Professor Anne Marie Frøseth fratrer som emneansvarlig for JUS397 Masteroppgave (forskerlinjen).

[Tilbake til saklisten.](#)

Sak 30/21

Endring av anbefalt litteratur i JUS261-2-A Konfliktmekling (20 sp.)

Jeg utgir i disse dager boken *Mekling. Effektiv og hensynsfull konflikthåndtering* på forlaget Gyldendal sammen med professor Sverre Blandhol ved UiO. Bokmanus er i skrivende stund på språkvask og boken er ventet å være i butikkhyllene i august. Den kommer samtidig også som e-bok. Boken er forskningsbasert. Den tar sikte på å tjene både som en innføring for de som ønsker å lære om mekling, og som et oppslagsverk. Den foreligger foreløpig ikke i ombrukt versjon, men total lengde anslås til cirka 350 sider, inklusive litteraturliste og noen maler.

For forhåpentligvis å få vedtak på plass til Legantofristen 2. mai, eller i alle fall i god tid før semesterstart, ber jeg allerede nå om vedtak fra Studieutvalget om litteraturlisteendringen. Normen for pensumsider er mellom 30 og 60 tekstsider per studiepoeng (dvs. 600-1200 sider på et emne på 20 studiepoeng), og med det antall sider jeg nå foreslår vedtatt, vil vi uansett holde oss godt innenfor denne grensen. Ut fra anslaget om bokens lengde vil antall sider etter endringene være 952 sider, mot tidligere 815 sider.

Nærmere om boken og de ønskede endringene av anbefalt litteratur

Den nye boken dekker store deler av læringskravene i emnet JUS 261-2-A Konfliktmekling. Det er likevel ønskelig å beholde sentrale deler av Vibeke Vindeløvs, *Konfliktmægling* som del av anbefalt litteratur. Emnet Konfliktmekling har i alle år basert seg på Vindeløvs refleksive meklingsmodell, og det vil jeg videreføre. Innenfor den begrensede tiden studentene skal lære om mekling, er det greit å ha én modell å jobbe ut fra, og modellen beskrives gjennomgående og pedagogisk i Vindeløvs bok. Den nye boken har en åpnere tilnærming til valg av meklingsmodell og vil dermed tjene til utdypning og nyansering av Vindeløvs nokså normative fremstilling. For studenter på masternivå mener jeg at det er hensiktsmessig å ha to ulike fremstillinger av meklingsprosessen, slik at de kan gjøre seg opp sine egne begrunnede meninger av om de på enkelte punkter ønsker å avvike fra Vindeløvs anbefalinger. En annen grunn til å videreføre Vindeløvs bok som del av anbefalt litteratur er at hun blant annet fremstiller noen deler av konfliktteorien som formatet på vår meklingsbok ikke har tillatt å inkludere.⁸

Den nye boken går på sin side grundigere inn på noen tema enn hennes bok gjør. Det gjelder blant annet forholdet mellom mekling og andre konfliktløsningsformer, ulike meklingsmodeller, mål for mekling, de ulike rollene i mekling, forhandlinger, kommunikasjon, ulike meklingsordninger, etikk og rettslige rammer. Vi har også en fremstilling av digital mekling, noe som mangler i Vindeløvs bok.

Som følge av den nye boken er det også hensiktsmessig med endringer i det elektroniske kompendiet som tidligere har inngått i emnet. Det som foreslås tatt ut anses konsumert – og dekket på en mer hensiktsmessig måte – i den nye boken. Dette gjelder utdrag fra min bok *Meklerrollen ved mekling i domstolene* (bokversjon av ph.d.-avhandling), samt to artikler jeg har skrevet. Gitt formatet på og siktemålet med førstnevnte, ble utdragene fra denne nødvendigvis

⁸ Blandhol har skrevet en egen bok om konfliktteori, *Konfliktkoden*, Fagbokforlaget 2021, men denne blir for omfattende å ta med som anbefalt litteratur i kurset.

noe fragmentariske og dermed litt vanskelig å få grep om for de fleste studentene. De to artiklene er på sin side skrevet for et internasjonalt publikum, noe som også påvirker innholdet.

Til nå har emnet hatt med utdrag fra to bøker skrevet av og for praktikere, av henholdsvis Austbø og Engebretsen og Kjelland-Mørdre mfl. De temaene utdragene skulle dekke har vi nå behandlet selv i vår egen bok.

Jeg foreslår å ta ut størstedelen av *del IV* i Vindeløvs bok fra anbefalt litteratur, da denne delen i hovedsak inneholder fremstillinger av meklingsordninger i Danmark, med kortfattet fremstilling av meklingsordninger i Norge av danske forfattere. Jeg vil også ta ut Vindeløvs artikkel om rettsikkerhet i rettsmekling. Nå har vi fremstilt disse meklingsordningene og problemstillingene i vår egen bok, og da med utgangspunkt i norsk rett og til dels mer i dybden enn i de nevnte fremstillingene.

Innholdsoversikt, Bernt og Blandhol, Mekling. Effektiv og hensynsfull konflikthåndtering

Den nye boken har følgende innhold (sidetallene er misvisende, da de baserer seg på worddokumentet og vil bli annerledes i ferdig ombrukket versjon):

1	INNLEDNING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
1.1	EMNET	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
1.2	LESERVEILEDNING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2	HVA ER MEKLING?	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2.1	DEFINISJON	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2.2	HVA SKILLER MEKLING FRA ANDRE KONFLIKTHÅNTERINGSFORMER?.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2.3	MÅL FOR MEKLINGEN.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
2.4	HVA KJENNETEGNER VELLYKKET MEKLING?.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3	MEKLINGSMODELLER	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.1	INTERESSEBASERT MEKLING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.2	TRANSFORMATIV MEKLING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.3	NARRATIV MEKLING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.4	REFLEKSIV MEKLING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
3.5	MODELLVALGETS BETYDNING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
4	ROLLER I MEKLING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
4.1	MEKLERROLLEN	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
4.2	PARTSROLLEN.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
4.3	ADVOKATROLLEN	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.

- 4.4 EKSPERTROLLER..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 4.5 NÆRMERE OM BRUK AV KO-MEKLERE OG HJELPEMEKLERE **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 4.6 ANDRE ROLLER I MEKLING **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5 MEKLINGSPROSESSEN.....FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.1 OVERSIKT OVER FASENE I MEKLINGSPROSESSEN..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.2 INITIATIV TIL MEKLING..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.3 FORBEREDELSE TIL MEKLING **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.4 ÅPNINGEN AV MEKLINGSMØTET **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.5 KOMMUNIKASJONSFASEN..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.6 FORHANDLINGSFASEN **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.7 AVSLUTNINGSFASEN **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 5.8 IMPLEMENTERING..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6 MEKLERENS VIRKEMIDLERFEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.1 PÅVIRKNING AV RAMMENE OG KLIMAET I MEKLINGEN**FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.2 PÅVIRKNING AV EMNESTRUKTUR OG LØSNINGSMULIGHETER.... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.3 MOTIVASJON AV PARTENE..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.4 KOMMUNIKASJON, EMPATI OG AKTIV LYTTING **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 6.5 DIGITAL MEKLING **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7 MEKLING I PRAKSIS.....FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.1 INNLEDNING **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.2 FAMILIEMEKLING **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.3 MEKLING I KONFLIKTRÅD **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.4 MEKLING PÅ ARBEIDSPLASSEN **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.5 MEKLING I KOMMERSIELLE TVISTER..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.6 MEKLING I FORLIKSRAÅD **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.7 MEKLING I DOMSTOLENE..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 7.8 OPPSUMMERING..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8 JURIDISKE OG ETISKE RAMMER FOR MEKLING.....FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.1 HVA SLAGS LOVREGULERING ER AKTUELL FOR MEKLING? **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.2 HABILITET **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.3 KONFIDENSIALITET: TAUSHETSPLIKT OG BEVISFORBUD**FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.4 ETISKE RAMMER FOR MEKLINGEN..... **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**
- 8.5 MEKLERENS RETTSLIGE ANSVAR **FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.**

8.6	OPPSUMMERING OG AVSLUTNING	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
9	VEIEN VIDERE	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
9.1	MEKLINGSFELTET	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
9.2	EGENUTVIKLING SOM MEKLER – Å VÆRE EN REFLEKTERENDE PRAKTIKER.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
9.3	Å BYGGE EN MEKLINGSPRAKSIS.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
MALER OG SJEKKLISTER		FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	OVERSIKT OVER FAKTORER AV BETYDNING FOR OM SAKEN ER EGNET FOR MEKLING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	MAL FOR INNLEDENDE KOMMUNIKASJON TIL BEGGE SIDER	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	MEKLINGSAVTALE.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	MAL FOR MEKLERES ÅPNINGSINNLEGG.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	SJEKKLISTE – FORBEREDELSE TIL MEKLING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	SJEKKLISTE – FORBEREDELSE AV MEKLINGSMØTET	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	SJEKKLISTE – ETTER MEKLINGEN	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	SJEKKLISTE FOR GJENNOMFØRING AV GOD OG SIKKER DIGITAL MEKLING.....	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.
	REFERANSER.....	Feil!

Bokmerke er ikke definert.

Litteraturlisten før og etter endringer

Nedenfor følger litteraturlisten for emnet, slik den ønskes etter vedtak i SU, og med alle endringer markert ved «Merk endringer»:

JUS261-2-A Konfliktmekling

Hovedlitteratur:

Vibeke Vindeløv, *Konfliktmægling. En refleksiv modell* 4. rev. utg. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København 2020. ISBN 9788757446074
Del I, II og III, samt kapittel 26 (467 s.)

Camilla Bernt og Sverre Blandhol, *Mekling: Effektiv og hensynsfull konflikthåndtering*, Gyldendal akademisk 2022 (ca. 350 s.)

Elektronisk kompendium, bestående av:

- * = Tilgjengelig via litteraturkiosken

** = Tilgjengelig via Oria

- *Nils Christie, "Konflikt som eiendom" i *Tidsskrift for Rettsvitenskap* 1977 s. 113-132 (20 s.)
- **Mary Parker Follett, "Konstruktive konflikter" og John Child, "Follett var forut for sin tid" i *Magma* nr. 2 (2000) s. 59-77(19 s.)
- **Mykland, Solfrid, "Språklige bilder i rettsmeklinger. En analyse av metaforer i meklingsprosessen" i *Lov og Rett* nr. 10 (2008). (20 s.)
- **Mykland, Solfrid, "Særmøter som rasjonelle myter – en analyse av særmøtenes omfang og meklernes atferd i rettslige meklinger" i *Tidsskrift for rettsvitenskap* nr. 2 2010 s. 286-326. (41 s.)
- *Mykland, Solfrid og Lin Adrian, « Alternative løsninger i juridisk språkdrakt - språklige kjennetegn ved rettsmeklingsavtaler i Norge og Danmark» i Kjær, Adrian, Cederstrøm, Engberg, Gabrielsen, Rosenmeier og Schaumburg-Müller (red.), *Retten i sproget: Samspillet mellom ret og sprog i juridisk praksis* Djøf / Jurist- og Økonomforbundet København 2015. ISBN 978-87- 574- 3379-1 s. 73-88. (16 s.)
- **Adrian, Lin og Solfrid Mykland, «Creativity in Court- Connected Mediation: Myth or Reality?» i *Negotiation Journal* Volume 30, Issue 4, s. 421–439, Oktober 2014 (19 s.)

Totalt antall sider kompendium: 135 Totalt antall sider hovedlitteratur: 952

Tillegglitteratur:

Roger Fisher, William Ury og Bruce Patton, *Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In*, 3. utg. Penguin Books New York (2011) ISBN9780143118756; ISBN9781847940933 (204 s.)

Forslag til vedtak:

Litteraturlisten endres i overensstemmelse med forslaget fra emneansvarlig.

[Tilbake til sakslisten.](#)

Ny strategi for Det juridiske fakultet 2023-2030

Saken gjelder

Fakultetets strategi [Juridisk fyrtårn – regionalt, nasjonalt og internasjonalt](#) varer ut 2022. Fakultetet ønsker å planlegge langsiktig for perioden 2023-2030, i tråd med den overordnede strategien til UiB. Det skal imidlertid velges et nytt dekanat og et nytt styre i 2025 som må ha anledning til å gjøre kursendringer. Det legges derfor opp til at strategien skal vurderes og evt. revideres i 2026.

I denne saken presenteres plan for arbeidet med ny strategi. Arbeidet vil gå parallelt med UiB sin strategiprosess som offisielt startet i februar 2022 etter [vedtak i universitetsstyret 02.02.2022](#), med planlagt ferdigstilling i februar/mars 2023.

Arbeidet med strategien skal balansere interne grunnverdier og eksterne forventninger, bevaring og fornyelse, rettsdisiplinenes egenart og endringsbehov i fagene i møte med samfunnsutfordringer. Akademisk frihet og faglig autonomi, kritisk tenkning og vitenskapelig redelighet er grunnsteiner som den nye strategien vil bygge på. Målet er et samlende verdi- og styringsdokument som gjenspeiler grunnaktiviteten og fakultetets rolle på universitetet og i samfunnet.

Strategiprosessen foreslås organisert som et prosjekt. En mindre prosjektgruppe bestående av faglig og administrativt ansatte skal koordinere prosessen, innhente kunnskapsgrunnlag, gjøre nødvendige analyser og skrive tekster og vil også ta faglige vurderinger og sikre fremdrift. Det foreslås at prodekan for forskning og visedekan for undervisning inngår i prosjektgruppen for å sikre faglig forankring fra forsknings- og studiesiden. Det foreslås videre at seniorrådgiver Ingrid Birce Müftüoglu får det administrative ansvaret for prosjektgruppen, herunder ansvaret for å koordinere prosessen. Det foreslås også at det blir etablert et rådgivende organ som gir innspill til prosessen, innhold i strategien og hvem som bør involveres av ansatte, studenter og eksterne i drøfting av ulike deler av strategien. Det rådgivende organet vil ideelt være sammensatt av tre fast vitenskapelig ansatte, to i midlertidig stilling, to fra administrasjonen, en student og en ekstern.

Forskningsutvalget, studieutvalget og fakultetsstyret vil bli involvert i strategiprosessen frem til endelig levering i mars 2023.

Forslag til vedtak:

Forslaget til organisering av strategiarbeidet godkjennes i tråd med de kommentarer som kom frem i møtet.

20.04.2022/Ingrid Birce Müftüoglu/Daniel Nygaard/Karoline Aksnes

Vedlegg: Saksframstilling

Ny strategi for Det juridiske fakultet 2023-2030

Hovedmomenter fra forrige strategiperiode

Strategien 2016-2022 vektlegger balansen mellom utdanning og forskning. Å sikre bredden i rettsdisiplinene gjennom utvikling av solide fagmiljøer i en trygg og attraktiv organisasjon har vært i fokus. Satsing på forskerlinjen, videreutvikling av forskerutdanningen, forskerrekruttering og karriereoppfølging for unge forskere har bygget opp under målet å styrke koblingen mellom utdanning og forskning i solide fagmiljøer.

Parallelt har fakultetet satset på å utvikle fagmiljø i verdensklasse. Styrking av (radikale) tverrfaglige samarbeid, internasjonale nettverk, forskningssamarbeid med andre institusjoner i rettslivet og bidrag til samfunnsutfordringer i utdanning og forskning har bygget opp under hovedmålet om høy kvalitet. Koblingen til UiBs strategiske satsinger (hav, klima og energiomstilling og globale samfunnsutfordringer) og målrettet søknadsaktivitet har først og fremst vært verktøy for vekst i fagmiljøene. Men orienteringen mot utfordringsdrevet forskning og eksternfinansiert virksomhet har også bidratt til å synliggjøre rettsvitenskapens relevans i tverrfaglige og tverrsektorielle samarbeid.

Økt etterspørsel etter juridisk ekspertkompetanse henger sammen med økt bevissthet på tvers av akademia, politikk og samfunn, om at kunnskapsbaserte løsninger på komplekse samfunnsutfordringene avhenger av juridisk forskning på de rettslige strukturene og reguleringene, som de siste 20 årene har blitt mer komplekse og kjennetegnes av grunnleggende endringer som har skjedd og skjer i høyt tempo.

Prosjekt-, formidlings og nettverksaktivitet for å møte etterspørselen er basert på høy innsats fra forskerne. Ila siste ti-årsperiode har den akademiske staben bare økt med fire fast ansatte mens antallet studenter og studietilbud og oppfølgingsansvar øker. Forholdstallet mellom student og ansatt ligger på rundt 1:50⁹, mens den internasjonale normen for et juridisk lærested av høy kvalitet ligger på rundt 1:20. I JUREVAL-rapporten ble det understreket at fakultetet «står i en sårbar situasjon med begrensede økonomiske ressurser (...) det virker som fakultetet er underbemannet og trenger flere ansatte.»

⁹ Etter egne beregninger var forholdstallet per 2019 1:49,89. DBHs beregning er betraktelig lavere med 1:29,75. Men når DBH benytter stillingskoder tilhørende undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger i motsetning til teknisk og administrative stillinger gir det ikke et reelt bilde av undervisningsbelastninger ved fakultetet. I egne beregninger fjernet vi dekaner og senket undervisningsprosenten på postdok, stipendiat og vitenskapelig assistent. Fakultetet fikk gjennomslag for sin beregning i JUREVAL.

Ubalansen mellom etterspørsel og ressurser er bunnlinjen i utfordringsbildet for fakultetet i kommende periode. I utviklingen av ny strategi må det økende behovet for rettsvitenskap i grunnforskning, temabasert forskning og anvendt forskning, sees i forhold til undervisningsbelastningen, en ressurstilgang som ikke er bærekraftig og det faktum at juss per i dag ikke har en reell posisjon i forskningspolitiske satsinger og programmer i det eksternfinansielle landskapet.

Forskningspolitiske prosesser av relevans for fakultetet

Meld. St. 4 (2018-2019) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028* setter kursen for forskningspolitikken og investeringene i forskning og høyere utdanning. Langtidsplanen vil styrke konkurransekraft og innovasjonsevne, rette innsatsen mot å møte store samfunnsutfordringer og utvikle fagmiljøer av fremragende kvalitet. De prioriterte feltene er hav, klima, miljø og miljøvennlig energi, fornyelse i offentlig sektor og bedre offentlige tjenester, muliggjørende og industrielle teknologier og samfunnsikkerhet og samhörighet i en globalisert verden.

Et annet grunnleggende dokument er ny universitets- og høyskolelov som ble vedtatt i mai 2021. Karl Harald Søvig var sentral i Aune-utvalget som utarbeidet forslaget. Videre har kunnskapsdepartementet markert satsingen på forskerrekuttering og karriereutvikling en egen strategi, som institusjonene følger opp på ulikt vis. UiB har etablert karrieresenteret UiB FERD med tett kobling til grunnenhetene.

Ellers har det i løpet av de siste årene kommet en rekke utredninger som kan føre til endringer i UH-sektoren. Hatlen-utvalgets rapport *Finansiering av universiteter og høyskoler* foreslår ny finansieringsmodell med færre indikatorer og mer vekt på utviklingsavtalen. Utvalget foreslår bl.a. å øke andelen finansiering gjennom rammebevilgningen, og redusere den resultatbaserte finansieringen ved å fjerne indikatorene knyttet til publisering, utveksling og gradsfullføring. Utvalget foreslår også å knytte noe finansiering til utviklingsavtalene. Kierulf-utvalgets NOU 2022:2 *Akademisk ytringsfrihet* foreslår både lovfesting av og økt bevisstgjøring om akademisk ytringsfrihet og -kultur. Fakultetet vil spille inn til begge rapportene. Endelige versjoner vil med sikkerhet påvirke prioriteringer i sektoren, noe fakultetet må ta hensyn til i arbeidet med langsiktige målsetninger.

Meld. St. 19 (2020-2021) *Styring av statlige universiteter og høyskoler* har utredet hvordan statlige universiteter og høyskoler kan innfri hele bredden av politiske mål for forskning og utdanning. Bunnlinjen er institusjonell handlefrihet for å hegne om den akademiske friheten. Fakultetet må særlig ta hensyn til anbefalingen om å tildele gradsrettigheter innenfor rettsvitenskap til de institusjonene som får akkreditering av NOKUT. Finansiering av nye studieplasser vil muligvis påvirke ressurssituasjonen ved De juridiske fakultetene. Videre vil

kvaliteten på den nasjonale profesjonsutdanningen i juss som per i dag er forvaltet av UiO, UiT og UiB måtte drøftes.

Meld. St. 14 (2019– 2020) *Kompetansereformen – Lære hele livet* og Meld. St. 16 (2020–2021) *Utdanning for omstilling: Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning* signaliserer ambisjoner om å åpne universitetene i større grad for livslang læring og sikre god dekning av studietilbud for hele landet. Bakgrunnen for kompetansesatsingen er behovet for omstilling og høy og oppdatert kompetanse i arbeidslivet. Profesjonsutdanningen har relevans for en rekke yrker der juridiske ekspertkompetanse er ettertraktet. Fakultetet bør være bevisst mulighetene i de kompetansepolitiske satsingene og ha en strategisk tilnærming til utdanning utover masterstudiet.

En sentral utfordring for fakultetets planlegging framover er at rettsvitenskap er organisert under samfunnsvitenskap i UHR-sektoren. Det påvirker graden av synlighet som fagområdet har i Langtidsplanen og andre sentrale forskningspolitiske dokumenter. At rettsvitenskap gjennomgående går under radaren, gir på den ene siden handlingsfrihet. På den andre siden er det avgjørende at jussen rolle i kunnskapsutviklingen beskrives eksplisitt i policydokumenter, programutvikling og i den interne samtalen på UH-institusjonene. Man kan ikke snakke om fornyelse, bærekraftig utvikling og innovasjon uten å legge til grunn en kunnskapsramme om rettslige forutsetninger og betydningen av lovgiving.

Kunnskapsgrunnlag

En strategiprosess skal bygge på en evaluering av måloppnåelse i og erfaringer fra forrige strategiperiode. Fakultetets deltakelse i evalueringen av rettsvitenskapelig forskning i Norge (JUREVAL) gir både en intern (egenevalueringsrapporten) og en ekstern (komiteens evalueringsrapporter) evaluering av fakultetets aktiviteter, produksjon og ressursituasjon i forrige ti-års periode.

I fakultetets innspill til evalueringsprosessen stilte vi spørsmål ved komiteens konklusjon om at ressursituasjonen for rettsvitenskapelig forskning er tilfredsstillende. Sett fra UiB sitt perspektiv møter ikke dagens ressursituasjon behovet for oppbygging av solide fagmiljøer på tvers av rettsdisipliner, som blant annet er nødvendig for å møte økt tverrfaglig og tverrsektoriell etterspørsel etter juridisk forskning. Fakultetet skal sammen med dekanen ved UiO og forskningsdekanen ved UiT ha et oppfølgingsmøte med Forskningsrådet den 28.4.22 om videre oppfølging av JUREVAL. Innspillene i møtet vil inngå fakultetets vurdering av hvilke resultater fra JUREVAL det vil være relevant å bygge videre på i strategiprosessen

UiB FRAM-rapporten om rammer for kvalitet i forskning og det videre arbeidet med utredning av hovedutfordringen «tid til forskning» er også et kunnskapsmateriale som er verdifullt for utvikling av strategien.

Videre vil fakultetets solide portefølje med innspill til sentrale forskningspolitiske prosesser bidra til kunnskapsbasen. Blant annet er følgende innspill er relevante:

- Innspill til Nasjonal strategi for rekruttering og forskerkarrierer
- Innspill til Nasjonal veileder for akademiske karriereløp
- Innspill til Stortingsmelding Energi for arbeid – langsiktig verdiskaping fra norske energiressurser
- Innspill til Nasjonal forsknings- og innovasjonsstrategi for ny klimavennlig energiteknologi (energi 21)
- Innspill til norsk deltakelse i det europeiske forskningssamarbeidet
- Revidering av Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019-2028
- Revidering av porteføljeplanen for Humaniora og samfunnsvitenskap i Forskningsrådet
- Revidering av de temabaserte porteføljeplanene i Forskningsrådet

Hovedbudskapet i samtlige rapporter og innspill er behovet for økt bevissthet om rettsvitenskapens avgjørende rolle for bærekraftig utvikling og omstilling. For å styrke rollen til rettsvitenskap ytterligere kan det være relevant å drøfte/utrede følgende punkter i forbindelse med ny strategi:

- Ressurssituasjonen ved de juridiske fakultetene
- Rammene for utvikling av kvalitet for rettsvitenskapelig utdanning og forskning
- Særlige utfordringer knyttet til forskningsetikk og samfunnsansvar i rettsvitenskapen
- Koblingen mellom høy impact og potensiell innovasjon
- Mangfold for institusjonsutvikling og kvalitet i utdanning og forskning

Organisering og framdrift

Medlemmene i strategiprojektet og i det rådgivende organet vil sammen med framdriftsplan og milepæler vil presenteres på neste FU og SU-møte.

Følgende punkter er relevante for videre organisering:

- I arbeidet med strategien vil ansatte involveres der det er behov for innspill og erfaringer. Det vil kalles inn til gruppemøter, individuelle møter og/eller allmøter. Det skal ikke medføre merarbeid for de som engasjerer seg utenom å dele erfaringer og kunnskaper i møter, eventuelt se gjennom møtereferater og påse at innspillene brukes på riktig måte i utkast til strategien.
- Det lages en egen nettside for strategiprosessen der kunnskapsgrunnlaget, oppdateringer og saker til FU/SU og fakultetsstyret legges ut
- Det utvikles en kommunikasjonsplan for å sikre gjennomsiktighet i prosessen
- Det nasjonale symposiet om kvalitet i juridisk forskning som arrangeres ved fakultetet 3. november blir et ledd i strategiarbeidet
- Det arrangeres to allmøter i perioden: Ett innspillsmøte tidlig i prosessen for å drøfte behov, ønsker og visjoner for ny periode, så ett møte når utkast av ny strategi foreligger.
- Det gis to løypemeldinger til FU/SU og fakultetsstyret før endelig versjon skal vedtas i mars 2023.

Endring av litteraturliste i JUS397 Masteroppgave (70 sp) forskerlinje / 2022H-2023V

Emneansvarlig i JUS397 Masteroppgave (forskerlinje) professor Synne Sæther Mæhle har fremsatt forslag til endring av litteraturlisten i emnet.

Med dette forslaget økes hovedlitteraturen fra 246 sider til 375 sider. Tillegglitteraturen reduseres fra 64 sider til 34 sider.

Forslag til vedtak:

Litteraturlisten i JUS397 Masteroppgave (forskerlinje) endres i overensstemmelse med forslaget fra emneansvarlig.

Vedlegg: Forslag til ny litteraturliste

Hovedlitteratur

Bernt, Jan Fridthjof. 1995. «Rettsdogmatikkens metode og rettspolitikken muligheter ; foredrag på Rettspolitisk forenings 20-års jubileumsseminar Kritisk juss mot år 2000, Universitetet i Oslo, Gamle festsal, 5. november 1994 (noe utvidet og bearbeidet)». *Kritisk juss* 22 (1): 10–37.
<https://lovdata.no/pro/JUS/bernt-jf-1995-02>.

Graver, Hans Petter. 2008. «Vanlig juridisk metode? Om rettsdogmatikken som juridisk sjanger». *Tidsskrift for Rettsvitenskap* 121 (02): 149–78.
https://www.idunn.no/tfr/2008/02/vanlig_juridisk_metode_om_rettsdogmatikken_som_juridisk_sjanger.

Mæhle, Synne Sæther. 2004. «Gjelder det andre regler for rettslig argumentasjon i rettsdogmatikken enn for domstolene?» *Jussens Venner* 39 (05-06): 329–42. https://www.idunn.no/jv/2004/05-06/gjelder_det_andre_regler_for_rettslig_argumentasjon_i_rettsdogmatikken_enn.

«Kapittel 3 Fundamentet for avhandlingens rettspolitiske metode». 2017. I *Fullstendig isolasjon ved risiko for bevisforspillelse : rettspolitiske vurderinger*, av Thomas Horn, 29–71. Bergen: Fagbokforl.
<https://litteraturkiosken.uib.no/jus397>.

Jacobsen, Jørn. 2019. *Valdtektsstraffebudet : gjeldande rett og spørsmålet om reform*. 1. utgåva. Bergen: Fagbokforlaget. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus397>.

Boe, Erik. 2021. «Debatten om juridisk litteratur som rettskildefaktor». I *Rettskildelære under debatt*, av Erik Boe, 2. utgave, 488–520. Oslo: Universitetsforlaget. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus397>.

«Utvalgte sider: s. 19-20 og s. 67-77». 2009. I *Ugyldighet ved formuerettslige disposisjoner : analyser av begrepsbruk, strukturer og argumentasjonslinjer i den avtalerettslige ugyldighetslære*, av Hilde Hauge, 557 s. Oslo: Universitetsforl. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus397>.

Synne Sæther Mæhle, 2015. «Rettsvitenskapelig forskningsmetodikk - i lys av grunnleggende forskningsverdier». *Tidsskrift for Rettsvitenskap* 128 (02): 126–57. https://www.idunn.no/tfr/2015/02/rettsvitenskapelig_forskningsmetodikk_-_i_lys_av_grunnl.

Jens Elo Rytter. 2021. «Prinsipper og grundsætninger i retten». I *De juridiske metoder : ti bud*, redigert av Mikkel Jarle Christensen, Janne Rothmar Herrmann, Jakob v. H. Holtermann, og Mikael Rask Madsen, 137–58. København: Hans Reitzels Forlag. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus397>.

Jakob v. H. Holtermann og Jens Elo Rytter. 2021. «Rettspolitikk». I *De juridiske metoder : ti bud*, redigert av Mikkel Jarle Christensen, Janne Rothmar Herrmann, Jakob v. H. Holtermann, og Mikael Rask Madsen, 237–62. København: Hans Reitzels Forlag. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus397>.

«The making of theories». 2013. I *Letters to a young scientist*, av Edward O. Wilson, 189–203. New York: Liveright.

Hans Petter Graver. 2011. «Rettsforskningens oppgaver og rettsvitenskapens autonomi». *Tidsskrift for Rettsvitenskap* 124 (02): 230–49. <https://www.idunn.no/tfr/2011/02/art05>.

Aarli, Ragna og Synne Sæther Mæhle. 2017. «10.3.2 og 10.3.3». I *Fra lov til rett*, Sæther Mæhle, 2. utg., 342–45.

Cohen, Mathilde. 2010. «The rule of law as the rule of reasons» 96 (1): 1–16.

Fredrick Schauer. 2012. «Precedent». I *The Routledge companion to philosophy of law*, redigert av Andrei Marmor, 123–36. New York: Routledge. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus273-2-a>.

«Framing the Study of Precedent». 2017. I *Settled versus right : a theory of precedent*, av Randy J. Kozel, 19–33. Cambridge: Cambridge University Press. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus273-2-a>.

«Liberal Property». 2021. I *A liberal theory of property*, av Hanoch Dagan (forfatter), 1–12. Cambridge: Cambridge University Pres.

Halvard Haukeland Fredriksen og Mathisen, Gjermund. 2022. «Tolkning av EØS-avtalen». I *EØS-rett*, av, 4. utgave, 323–83. Bergen: Fagbokforlaget.

Tilleggs litteratur

Peter Asp. 2004. «Om den relasjonistiske metod». I *Konsten att rättsvetenskap : den tysta kunskapen i juridisk forskning*, redigert av Kimmo Nuotio og Petter Asp, 47–67. Uppsala: Iustus. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus397>.

Anne Marie Frøseth. 2013. «Materiell koherens i formueretten generelt, og erstatningsretten spesielt». I *Undring og erkjennelse*, 141–51. Bergen: Fagbokforl. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus397>.

Askeland, Bjarte. 2013. «Om rettsdogmatisk metode og sammenligning». I *Undring og erkjennelse : Festskrift til Jan Fridthjof Bernt*, redigert av Kirsti Lothe Jacobsen, Ørnulf Rasmussen, Sigrid Eskeland Schütz, Karl Harald Søvig, og Jan Fridthjof Bernt, 15–25. Bergen: Fagbokforl. <https://litteraturkiosken.uib.no/jus397>.

Gestel, Rob, og Hans-Wolfgang Micklitz. 2014. «Why Methods Matter in European Legal Scholarship». *European Law Journal* 20 (3): 292–316. <https://doi.org/10.1111/eulj.12049>.